

วิทยานิพนธ์ DC

V 71792

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนนทบุรี

นายฉันทิชย์ ศรีทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขา

การบริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2546

ISBN : 974-373-288-8

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
เดือน ปี 21 ต.ค. 2551

ทะเบียน 00212041 ★

เรียกหนังสือ 392.12
ด 253ก
2546

**THE QUALITY ASSURANCE IMPLEMENTATION
IN PRIMARY SCHOOLS UNDER OFFICE OF
PRIMARY EDUCATION,NONTHABURI PROVINCE**

MR. CHANTID SRITHONG

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education (Educational Administration)
at Rajabhat Institute Bansomdejchaopraya**

Academic Year 2003

ISBN : 974-373-288-8

วิทยานิพนธ์ เรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
โดย นายฉันทิชย์ ศรีทอง
สาขา การบริหารการศึกษา
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร. สมศักดิ์ คลประสิทธิ์
กรรมการ ดร. อรรณพ จินะวัฒน์
กรรมการ อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ

บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร. สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร. สายหยุด จำปาทอง)

.....กรรมการ
(ดร. สมศักดิ์ คลประสิทธิ์)

.....กรรมการ
(ดร. อรรณพ จินะวัฒน์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ھرรษา ศิวรักษ์)

.....กรรมการและเลขานุการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทา วิทวุฒิสักดิ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ฉันทิชย์ ศรีทอง.(2546) การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี . วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต.
กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ดร.สมศักดิ์ คลประสิทธิ์
อาจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์ และอาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ

การวิจัยเรื่องการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกัน
คุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีและ
ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนผู้บริหาร
สถานศึกษา จำนวน 145 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
นนทบุรี จำนวน 2,362 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้จากผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน จำนวน 145 คน
และครูผู้สอนในโรงเรียน จำนวน 236 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random
Sampling) รวมทั้งสิ้น 381 คน เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัย
ได้สร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบถามเท่ากับ 0.91

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิด
เห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ใน
ขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ และ ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ตามความ
คิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในภาพรวมทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพและ
ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา
และครูผู้สอน ในภาพรวมมีปัญหาลดอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง

Chantid Sritong (2003) Educational quality assurance implementation of primary schools under the jurisdiction of the Primary Education Office of Nonthaburi

Master thesis. Bangkok : Graduate School, Rajabhat Bansomdejchaopraya.

Thesis Advisor Committee : Dr. Somsak Dolprasit, Dr. Annop Jeenawat and Mr. Taweesak Jongpradabkiat.

The purposes of the research on educational quality assurance of primary schools under the jurisdiction of the Primary Education Office Nonthaburi were to study the implementation of educational quality assurance of primary schools under the jurisdiction of the Primary Education Office of Nonthaburi and to examine the problems and difficulties of the educational quality assurance implementation of primary schools under the jurisdiction of the Primary Education Office of Nonthaburi.

The population of the study were 145 education institute administrators and 2,362 teachers who were teaching at schools under the jurisdiction of the Primary Education Office of Nonthaburi. The samples comprised of all 145 education institute administrators and 236 teachers.

The research instrument used in gathering data was the questionnaire designed by the researcher. The questionnaire shows the level of significant at $\alpha = 0.01$. The data were analyzed by computer program.

The research findings were as follows :

1. The educational quality assurance implementation of primary schools in the opinion of education institute administrators and teachers were overall practiced at high level. Considered by each area, it was found that quality control process, quality assessment process and school improvement of the educational quality assurance implementation of primary schools in the opinion of education institute administrators and teachers were overall practiced at high level.

2. In terms of problems and difficulties in quality control and quality assessment process of the educational quality assurance implementation of primary schools under the jurisdiction of the Primary Education Office of Nonthaburi, it was found that the overall problems and difficulties were at medium level.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สมศักดิ์ คลประสิทธิ์ อาจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์ และ อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ ได้ให้คำแนะนำตลอดจน การแก้ไขข้อบกพร่องด้วยเอาใจใส่ อย่างดีตลอดมา

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

ขอขอบคุณผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ที่ได้ให้ข้อมูลและกรุณาอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะให้ประโยชน์เป็นอย่างมาก ทำให้สามารถทำงานวิจัยประสบผลสำเร็จ

และขอกราบขอบพระคุณพ่อ-แม่ ที่ได้สนับสนุนให้ผู้วิจัยได้รับการศึกษาเป็นอย่างดียิ่งตลอดมา รวมทั้งเป็นกำลังใจและให้ความรักอันอบอุ่นสำหรับผู้วิจัยในการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาทุกท่านที่กล่าวข้างต้น จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นายฉันทิชย์ ศรีทอง

สารบัญ

หน้า

ประกาศนุญการ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา.....	7
2.2 การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	22
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	40
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
3.5 การจัดทำข้อมูล.....	41
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43

สารบัญ(ต่อ)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	69
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	70
5.2 อภิปรายผล.....	73
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	76
บรรณานุกรม.....	77
ภาคผนวก.....	83
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย.....	84
ภาคผนวก ข แบบสอบถามการวิจัย.....	85
ภาคผนวก ค มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	94
ภาคผนวก ง หนังสือราชการและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	
ประวัติผู้วิจัย.....	97

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ด้านการบริหาร/การสอน	46
4.2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินการประกันคุณภาพ ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้สอน ในภาพรวม	47
4.3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินการประกันคุณภาพ ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้สอน จำแนกตามขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพ	48
4.4 ระดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินการประกันคุณภาพ ของโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกรายข้อ	48
4.5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินการประกันคุณภาพของ โรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกรายข้อ	53
4.6 การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา ในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกรายข้อ	56
4.7 การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา ในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกรายข้อ	60
4.8 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา	62
4.9 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ในขั้นตอนการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน	65

ตารางที่ 4.10	การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการ ประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี	67
---------------	---	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน เป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นโลกของคอมพิวเตอร์และการสื่อสารที่เรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคโลกไร้พรมแดน กระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ส่งผลให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ อย่างกว้างขวางทำให้การพัฒนาประเทศที่คาดหวังไว้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาในทุก ๆ ด้าน (สำนักพัฒนาโครงสร้างส่วนราชการและอัตรากำลัง, 2541 : 1)

การพัฒนาด้านที่สำคัญที่สุดจะต้องเริ่มจากการพัฒนา “คน” เพราะเมื่อคนมีคุณภาพแล้ว ย่อมจะนำไปสู่การพัฒนาด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่ได้กำหนดทิศทางในการพัฒนาประเทศ ทั้งในปัจจุบันและทศวรรษหน้า โดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางหรือจุดหลักของการพัฒนา ทั้งนี้ การพัฒนาดังกล่าวจะเน้นเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมมีสมรรถภาพ เสรีภาพ ความยุติธรรม และมีการพัฒนาที่สมดุลบนพื้นฐานของความเป็นไทย” ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ที่จะทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีความสุขในระยะยาว (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2540 : 1) นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนาคุณภาพของประชาชนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ยังเน้นการพัฒนาสู่สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2543 : 4) ซึ่งจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และหน่วยงานทางการศึกษาจะต้องสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษา จึงต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ในปัจจุบัน สภาพการศึกษาของไทยในการเรียนการสอนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัย เป็นการศึกษาที่สร้างความอ่อนแอทางสติปัญญาหรือสร้างคนที่พิการทางปัญญา และทำลายศักยภาพในการเรียนรู้ เราสร้างคนที่ขาดความรอบรู้ ไม่รู้ความจริง คิดไม่เป็น ทำอะไรไม่เป็น ขาดความรักในหัวใจ ไม่มีฉันทะ และขาดความรอบรู้ความสามารถในการสร้างความรู้ (ประเวศ วะสี, 2537) นอกจากนี้ สภาพปัญหาคุณภาพการศึกษายังพบว่าผู้จบการศึกษาในแต่ละระดับของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่มีคุณภาพตามที่สังคมพอใจ แสดงออกถึงการไม่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ยังไม่มีมาตรฐานกลางในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนขาดมาตรฐานที่จะกำกับให้โรงเรียนดำเนินการอย่างจริงจังในการพัฒนาคุณภาพของการ

จัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติต่าง ๆ ตามแนวทางการใช้หลักสูตรให้ได้ผลสำเร็จอย่างจริงจัง และยังขาดแรงจูงใจหรือการเสริมแรงเพื่อการยกย่องให้เกียรติ ให้รางวัลในความก้าวหน้าตามระบบ ตำแหน่งของผู้บริหาร โรงเรียนและคณะครูที่มีผลการปฏิบัติงานสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน (สงบบ ลักษณะ, 2538)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรมคุณธรรม รู้จักฟังตนเอง และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) เพราะฉะนั้นความพยายามที่จะพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาให้บรรลุสู่เป้าหมายการสร้างคน จึงต้องอาศัยการระดมความคิด ความเข้าใจ และความร่วมมืออย่างหลากหลาย เพื่อให้เกิดกฎหมาย การศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งไปสู่การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, 2542 : 5)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยเกี่ยวกับการศึกษา ให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้รับการตอบสนองอย่างเป็นรูปธรรม คือมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในอนาคตอันใกล้ การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งประวัติศาสตร์ครั้งหนึ่งทางการศึกษาของไทย (เดชา ทองสุวรรณ, 2542 : คำนำ)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำรายงานเสนอต่อต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องได้รับการประเมินอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุกระยะ 5 ปี ทั้งนี้ การประเมินคุณภาพรอบแรกสำหรับสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการภายใน 6 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีผลบังคับใช้ คือภายในเดือนสิงหาคม 2548

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า สมศ. เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินตนเอง ก่อน ต่อจากนั้นจึงรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งจะดำเนินการโดยการพิจารณาและตรวจสอบจากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา การประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก จึงควรสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน และต่างก็มุ่งสู่มาตรฐานและคุณภาพที่คาดหวังให้เกิดในตัวผู้เรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา, 2544 : บทนำ)

จากผลการประเมินผลการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในรอบ 1 ปี และ 1 ปี 6 เดือน หลังประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ผลปรากฏว่า เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ได้ก้าวหน้าไปค่อนข้างมากในเชิงนโยบาย โดยเฉพาะในเรื่องการจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา แต่จากการสำรวจยังมีครูและผู้บริหารไม่น้อยที่ตอบว่า การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษาเป็นเรื่องที่น่าหนักใจ สับสน กังวล และยังมีข้อที่ไม่เข้าใจอีกมาก (สุวิมล ว่องวานิช, 2544)

ผู้วิจัยมีความสนใจว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีสภาพการดำเนินการอย่างไรบ้าง ครูและผู้บริหารมีความเข้าใจและปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกมากน้อยเพียงใด และในฐานะที่ผู้วิจัยมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี เป็นการศึกษากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย
 - 1.1 การพัฒนามาตรฐานโรงเรียน
 - 1.1.1 จัดทำมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541
 - 1.1.2 จัดทำมาตรฐานท้องถิ่น
 - 1.2 การพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน
 - 1.2.1 จัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศ
 - 1.2.2 กำหนดเป้าหมาย
 - 1.2.3 เตรียมบุคลากร
 - 1.2.4 จัดทำแผนดำเนินงานและนำแผนสู่การปฏิบัติ
 - 1.2.5 จัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศ
2. การตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ประกอบด้วย
 - 2.1 การตรวจสอบภายใน
 - 2.2 การตรวจสอบภายนอก
 - 2.3 การระดมความช่วยเหลือแก่โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ในกิจกรรมหลักของกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา เพียง 2 ขั้นตอนเท่านั้น คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษาและตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา คือผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นนทบุรี ในปีการศึกษา 2546 เท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินการต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม

การประกันคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 และกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน และการประเมินคุณภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเพียง 2 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน

สภาพการดำเนินการ หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการศึกษา และการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

สภาพปัญหา หมายถึง ปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการศึกษา และการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

อุปสรรค หมายถึง ข้อขัดข้องที่ทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการศึกษา และการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ไม่สำเร็จ

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

ครู หมายถึง ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ และ ผู้ช่วยผู้อำนวยการที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ผลของการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ
2. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

3. ทำให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา อันจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารการศึกษาทุกระดับรวมถึงศึกษานิเทศก์ ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาให้มีคุณภาพ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและนำเสนอรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญของคุณภาพการศึกษา
 - 1.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.3 กระบวนการของการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.4 มาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐาน
2. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับพื้นฐาน
 - 2.1 แนวการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับการศึกษาระดับพื้นฐาน
 - 2.2 หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับพื้นฐาน
แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 - 2.3 กระบวนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

1.1 ความหมายและความสำคัญของคุณภาพการศึกษา

คำว่า “คุณภาพ” เป็นคำที่มีพื้นฐานมาจากภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ซึ่งมีคำที่เกี่ยวข้อง คือ การตรวจสอบ การควบคุม มาตรฐานหรือข้อกำหนดและความพึงพอใจของลูกค้า ดังนั้น ขอบข่ายของคำว่า Flood (1993 : 22, 42) ได้รวบรวมจากนักวิชาการที่สำคัญด้านคุณภาพไว้ดังนี้

เดมมิง (Deming) นิยามว่า คุณภาพ คือ ระดับที่สามารถทำนายได้ของความเหมือน และความไว้วางใจได้

คอสบี้ (Crosby) นิยามว่า คุณภาพ คือ ความตรงตามข้อกำหนด ไม่ใช่ความดีหรือ ความสวยงาม

ทาคุชิ (Taguchi) นิยามว่า ความสูญเสียที่น้อยที่สุด ที่สินค้าทำให้เกิดแก่สังคมนับ จากวันที่สินค้าออกสู่ตลาด

มาตรฐานอังกฤษ(BS 4778) นิยามว่า คุณภาพ คือรูปโฉมและลักษณะเฉพาะโดยรวมของสินค้าและบริการที่สามารถสร้างความพึงพอใจได้ตามที่ต้องการ

ไฟเกนบวม(Feigenbaum) นิยามว่า คุณภาพ คือ วิธีการในการบริหารองค์การหรือการประกอบขึ้นเป็นสินค้าทั้งหมด และลักษณะนิสัยของการบริการ การตลาด การวิศวกรรม การผลิตและการบำรุงรักษา โดยที่สินค้าและบริการนั้นจะตรงตามความคาดหวังของลูกค้า

โฮชิน(Hoshin) นิยามว่า คุณภาพ คือ การแก้ไขและป้องกันความสูญเสียหรือการดำรงอยู่โดยปราศจากความสูญเสีย

ฮาริงตัน(Harrington) นิยามว่า คุณภาพ คือ การทำได้ถึงหรือเกินกว่าที่ลูกค้าคาดหวังด้วยราคาที่แสดงให้ลูกค้ารู้ถึงคุณค่า

นอกจากนี้ Peratec (1994 : ix) ยังกล่าวว่า คุณภาพเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับลูกค้า ซึ่งไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าเท่านั้น แต่ต้องสร้างความพึงพอใจในด้านความปลอดภัย อายุการใช้งานที่ยืนยาว และความภาคภูมิใจที่ได้เป็นเจ้าของ

ทาคุชิ เอลซาเยด และ โฮซาง(Taguchi, Elsayed and Hisang, 1989 : 2) นิยามคำว่า คุณภาพ ในแง่ของความสูญเสียที่เกิดแก่สังคม โดยบุคคลทั้ง 3 ถือว่า ความสูญเสียที่มีคุณภาพ คือความสูญเสียที่สินค้านั้นทำให้เกิดกับสังคมน้อยที่สุด นับตั้งแต่สินค้านั้นออกสู่ตลาด

แซลลิส(Sallis) (1993 : 22-24) กล่าวว่า คุณภาพตามความเข้าใจของคนทั่วไปในปัจจุบันหมายถึงความสมบูรณ์แบบ ซึ่งใกล้เคียงกับความดี ความงาม และความจริง ซึ่งแสดงถึงควมมีมาตรฐานสูงสุด นอกจากนี้ คุณภาพยังมีความหมายที่สัมพันธ์กัน 2 ด้าน คือ ด้านผู้ผลิตคุณภาพหมายถึง ความตรงตามมาตรฐานและด้านผู้บริโภค คุณภาพ หมายถึง ความตรงตามความต้องการ

นิโคลส์(Nicholls, 1993 : 50-52) กล่าวถึง พัฒนาการของคุณภาพใน 4 ขั้น จากจุดเน้นภายในองค์การ ไปสู่จุดเน้นภายนอกคือลูกค้า คุณภาพทั้ง 4 ขั้นนี้ คือ

ขั้นที่ 1 คุณภาพ หมายถึง การผลิตสินค้าหรือบริการได้ตามมาตรฐาน

ขั้นที่ 2 คุณภาพ หมายถึง ความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย

ขั้นที่ 3 คุณภาพ หมายถึง สิ่งที่ลูกค้าต้องการ

ขั้นที่ 4 คุณภาพ หมายถึง การให้สิ่งที่มีคุณค่าสูงสุดแก่ลูกค้า

สรุปได้ว่า คุณภาพ หมายถึง การผลิตสินค้าหรือบริการที่ได้ตามมาตรฐาน และตรงตามความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ

ส่วนคำว่า คุณภาพการศึกษา มีนักวิชาการให้ทัศนะไว้หลายประการ ดังนี้

วอตมัว(Whatmough, 1994 : 94-95) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาเป็นการรวมคุณภาพจากทัศนะของบุคคล 2 ฝ่าย คือ

1. คุณภาพตามทัศนะของผู้รับบริการ
2. คุณภาพตามทัศนะของนักการศึกษา

คุณภาพตามทัศนะของผู้รับบริการ เป็นการให้ความสำคัญแก่ผู้รับบริการ ตรงตามแนวคิดเชิงคุณภาพ ส่วนคุณภาพตามทัศนะของนักการศึกษา เป็นการให้ความสำคัญแก่หลักการ และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ซึ่งโรงเรียนต้องให้ความสนใจต่อคุณภาพทั้ง 2 ฝ่ายนี้ เนื่องจากนักเรียนคือผู้รับบริการที่สำคัญ และเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดในการสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่ควรจะเป็นในการจัดประสบการณ์ให้แก่นักเรียน อย่างไรก็ตาม การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนนั้น Thomson (1989 : 29 อ้างถึงใน Whatmough, 1994 : 94-95) ได้ให้ข้อคิดความไว้ได้หมายถึงการยอมรับข้อคิดเห็นทั้งหมดโดยไม่มีเงื่อนไข แต่หมายถึงการที่นักการศึกษาทบทวนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยใช้ทัศนะของนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และตัดสินใจว่าจะตอบสนองหรือปฏิเสธข้อคิดเห็นเหล่านั้น

โอเรทวิท(Ovretveit, 1992 อ้างถึงใน Parsons, 1994 : 9) เห็นว่า คุณภาพการศึกษามี 3 ด้าน คือ

1. คุณภาพในด้านของผู้รับบริการ หมายถึง สิ่งที่ผู้รับบริการต้องการจากการศึกษา
2. คุณภาพในด้านของนักวิชาการ หมายถึง การบริการทางการศึกษานั้นเป็นไปตามที่นักวิชาการศึกษาได้กำหนด ทั้งยังมีการใช้เทคนิคและขั้นตอนที่เชื่อว่าจะทำให้เกิดผลตามที่ผู้รับบริการต้องการได้

3. คุณภาพในด้านของการจัดการ หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลผลิต และเป็นไปตามแนวทางที่ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงกำหนด

แนวคิดของ Ovretveit นี้ เป็นการผสมผสานแนวคิดเชิงธุรกิจที่มุ่งสนองความต้องการของลูกค้า กับสิทธิ หน้าที่ และการตัดสินใจของนักการศึกษา รวมถึงการยอมรับข้อจำกัดด้านงบประมาณ และการควบคุมจากหน่วยงานของรัฐที่โรงเรียนต้องรับไปปฏิบัติ ซึ่ง Ovretveit (1992 : 1 อ้างถึงใน Whatmough, 1994 : 92) สรุปว่า คุณภาพการศึกษาเป็นการประสานการให้บริการทั้งสิ่งที่เป็นความจำเป็นและสิ่งที่เป็นความต้องการแก่ผู้รับบริการ โดยการลงทุนอย่างประหยัด

การที่ Ovretveit แบ่งคุณภาพการศึกษาเป็น 3 ด้าน สอดคล้องกับที่ สมเกียรติ ชอบผล (2537 : 1-2) ได้สรุปความหมายของคุณภาพการศึกษาไว้ 3 ประการ คือ

1. คุณภาพในเชิงปทัสสถานของสังคม (Quality as an objective) หมายถึง การประมวลความรับผิดชอบของสังคมเกี่ยวกับคุณภาพที่ต้องการ โดยทั่วไปจะคำนึงถึงคุณภาพของนักเรียนเป็นหลัก ทั้งในด้านผลการเรียน ความประพฤติ และการสอบเข้าเรียนต่อในระดับสูงขึ้น เป็นต้น

2. คุณภาพในเชิงวัตถุประสงค์ (Quality as an objective) หมายถึงคุณภาพที่ใช้คุณลักษณะของนักเรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นเกณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวคิดของเบนจามิน เอส บลูม ที่แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และค่านิยม ซึ่งเป็นแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนไปสู่สิ่งที่ต้องการ

3. คุณภาพในเชิงกระบวนการ (Quality as a process) หมายถึง การพิจารณาคุณภาพโดยยึดระบบการดำเนินการทุกส่วนเป็นสำคัญ มีการจัดทำมาตรฐานคุณภาพ (Standard of quality) ขึ้นมาใช้เพื่อให้โรงเรียนได้พิจารณาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ และเลือกจุดพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพของตนเอง มีการจัดทำมาตรฐานคุณภาพและเลือกจุดพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพของตนเอง มีการประเมินตนเองเป็นระยะ มีการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และประสบผลสำเร็จในที่สุด

เกษม วัฒนชัย (2541 : 15) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมหรือการปฏิบัติ หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่ได้กำหนดไว้ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามลักษณะที่ประสงค์

ศิริจันทร์ ทองประเสริฐ (2543 : 34) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่มีการทำเป็นระบบ หรือมีการวางแผนไว้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นอย่างเหมาะสมว่า ผลผลิตอันที่กระบวนการ หรือบริการ เป็นไปตามความต้องการที่ระบุไว้

ไครเยอร์ (Cryer. 1993 : 78) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา คือ แผนงานและปฏิบัติการทั้งหลายที่เป็นระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการให้การศึกษาจะสนองตอบต่อคุณภาพที่กำหนด เมื่อประมวลมุมมองทั้งหลายจากต่างสถานการณ์ กำหนดกิจกรรม และกระบวนการให้เป็นไปเพื่อบรรลุถึงการสร้างปัญญา (Intellect) ความเชี่ยวชาญ (Professionalization) และการมีจรรยาบรรณ (Code of ethics) การประกันคุณภาพการศึกษาจึงหมายถึง ปฏิบัติการทั้งหลายที่มีแผนและเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการให้การศึกษาจะได้คุณภาพตามปรัชญาที่กำหนด

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 (2543 : 3) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า หมายถึง กระบวนการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม ประกอบด้วย กระบวนการพัฒนาที่สำคัญ 3 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกัน ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา วิธีการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา วิธีการประกันคุณภาพการศึกษา มี 2 แนวทาง คือ การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

อำรุง จันทวานิช (2542 : 79) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่าหมายถึง วิธีการหรือกลยุทธ์ที่กำหนดแนวปฏิบัติหรือแนวทางในการดำเนินงาน ในการจัดการศึกษาที่เป็นหลักประกันว่านักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม

สมาน ชาติยานนท์ (2540 : 1) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่าหมายถึง การสร้างความมั่นใจให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่ส่งบุตรหลานมาเข้ารับการศึกษา อบรม

ดำเนินการตัดสินใจในการบริหารงานสูงขึ้น มีความร่วมมือกับหน่วยงานหลากหลายขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและชุมชนได้ดียิ่งขึ้น สถานศึกษาจึงต้องมีความรับผิดชอบที่จะแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่รับรู้ว่าได้ใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารอย่างถูกต้องเหมาะสม และเกิดประโยชน์แก่สังคมตามที่สังคมคาดหวัง สถานศึกษาจะต้องสร้างความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)

กระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ความเจริญทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สังคมเป็นสังคมโลกที่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไร้พรมแดน และเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ประเทศได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ประกอบกับสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันมีแนวโน้มให้เห็นได้ชัดเจนว่า สังคมไทยกำลังก้าวสู่ภาวะวิกฤต การที่จะแก้วิกฤตของประเทศนั้น ต้องใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสร้างคุณภาพของคนในชาติให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และในมาตรา 81 ได้บัญญัติไว้ว่า “...ให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ...” ปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก. ลงวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินี้จะเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการศึกษา อบรม และจะเป็นกลไกสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งจะมีการประเมินคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา อย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี การประเมินผลภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการภายใน 6 ปี นับตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีผลบังคับใช้(กรมสามัญศึกษา. 2542 ข : ก)

จากสาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังกล่าว เป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจแก่พ่อแม่และประชาชน ว่าลูกหลานจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด และสังคมต้องการ โดยมีหลักการดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2542 : 3)

1. การสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษา
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาของทุกฝ่ายทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ
3. ความร่วมมือทางวิชาการขององค์กร บุคลากรในพื้นที่
4. การดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงานทุกระดับ ทุกขั้นตอน
5. การดำเนินงานสามารถติดตามตรวจสอบได้
6. การรายงานสู่สาธารณชนและผู้เกี่ยวข้อง

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา เกิดจากการรวมแนวคิด 2 อย่าง เข้าด้วยกัน คือ แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพและแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพมีนักวิชาการให้ความหมายได้ดังนี้

ดำรง ทวีแสงสกุลไทย (2533 : 221) ให้ความหมายการประกันคุณภาพว่าเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีขึ้นเพื่อประเมินคุณภาพ ซึ่งทำโดยบุคคลภายนอกหรือผู้ตรวจสอบอิสระที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บริหารเพิ่มความเชื่อมั่นว่าทุกอย่างดำเนินการไปด้วยดี การประกันคุณภาพและการรายงานผลเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่น

รังสรรค์ เพ็งชู (2541 : 1) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ คือการทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้วางแผนคุณภาพไว้ เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อจะสร้างความมั่นใจให้เพียงพอว่าผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้น จะสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นได้จากการที่เป็นตามข้อกำหนดหรือเกณฑ์คุณภาพที่ตั้งไว้ ดังนั้น การประกันคุณภาพจึงครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน (Quality planning) และการดำเนินการควบคุม (Quality Control)

สมาน ซาติยานนท์ (2540 : 1) กล่าวถึง การประกันคุณภาพว่า หมายถึง การวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบของผู้ผลิต เพื่อผลิตสินค้าหรือให้บริการตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือตามความต้องการของผู้ใช้ผลผลิต (ลูกค้า)

การสร้างคุณภาพนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งพัฒนาการออกได้เป็น 4 ขั้น ดังที่ Hutchins (1991 : 3-4) และ Dale and Plunkett (1991 : 4) ได้อธิบายไว้พบสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การตรวจสอบ (Inspection) โดยหน่วยตรวจสอบ ตรวจสอบผลิตภัณฑ์เทียบกับข้อกำหนด การแบ่งกลุ่มสินค้า การคัดเกรด และรายงานไปยังหน่วยผลิตเพื่อแก้ไข

ขั้นที่ 2 การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) โดยหน่วยตรวจสอบหรือหน่วยควบคุมคุณภาพ มีจุดเน้นในการควบคุมกระบวนการผลิตให้มีความสูญเสียน้อยที่สุด ผู้ปฏิบัติงาน จะต้องมีการตรวจสอบตนเอง มีการทดสอบสินค้า การให้ข้อมูลป้อนกลับและการแก้ไข

ขั้นที่ 3 การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) มีหน่วยประกันคุณภาพที่ให้การฝึกอบรมและให้คำแนะนำปรึกษาให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน การประกันคุณภาพมีจุดเน้นในการประกันกระบวนการและคุณภาพของสินค้า และมีทั้งการตรวจสอบจากบุคคลภายนอก และการตรวจสอบภายในองค์กร มีเกณฑ์มาตรฐานที่เป็นสากล เช่น ISO 9000 BS 5750 เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management) เป็นการให้ความสำคัญกับคุณภาพมากขึ้น จุดเน้นคือการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องในทุกกระบวนการการทำงานเป็นกลุ่ม และทุกคนในองค์กรเป็นผู้รับผิดชอบคุณภาพ

จากพัฒนาการของคุณภาพของ Hutchins และ Dale and Plunkett ดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า โดยทั่วไปการประกันคุณภาพ หมายถึง การประกันคุณภาพกระบวนการผลิต ดัชนีของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพ ดังนี้

สเตบิંગ (Stebbing, 1993 : 19-22) กล่าวว่า การประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับระบบคุณภาพทุกระบบ การรวบรวมข้อมูล การวางแผนกิจกรรมทุกชนิด และการให้รายละเอียดหรือคำแนะนำต้องกระทำก่อนลงมือทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้สามารถควบคุมขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับที่ Peratec (1995 : 116) และ ISO 8402 (1986 อ้างถึงใน Juran and Gryna, 1993 : 565) นิยามว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่ได้มีการวางแผนไว้และทำอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าสินค้าหรือบริการจะบรรลุถึงความต้องการด้านคุณภาพที่กำหนดให้อย่างน่าพอใจ

วูแมน และ ลูซิงเกอร์ (Vroman and Luchsinger, 1994 : 329) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าสินค้าถึงมาตรฐานคุณภาพที่ได้ระบุไว้แล้ว และเป็นการให้ความสนใจกับวิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการตัดสินใจระดับของคุณภาพของสินค้านี้ระหว่างการผลิตหรือการบริการ นอกจากนี้ Vroman and Luchsinger ยังเสริมว่าการประกันคุณภาพมักใช้กันอย่างกว้างขวางในองค์กรแบบเก่า และในองค์กรที่ถูกกำกับโดยหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพในองค์กรแบบใหม่ การประกันคุณภาพเป็นความรับผิดชอบของทีมทำงานที่ให้การสนับสนุน และของแต่ละบุคคลที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพด้วยตนเอง

มอร์แกนและเอฟเวเรตส์(Morgan and Everett ,1990 : 25 อ้างถึงใน Cuttance, 1993 : 19) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ เป็น โครงร่างเพื่อรับประกันว่าระบบสำหรับพัฒนาและเตรียมการให้เกิดผลผลิตที่ต้องการนั้น ได้สร้างวิธีการปฏิบัติเพื่อรับประกันคุณภาพไว้ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการแล้ว เป็นการพยายามป้องกันความสูญเสียมิให้เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มแรก และเป็นการรับประกันว่าการบริการจะบรรลุถึงมาตรฐานที่กำหนดไว้ภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับ Oakland (1989 : 10 อ้างถึงใน Cuttance, 1993 : 19) ที่ให้ทัศนะว่า การประกันคุณภาพหมายถึง การป้องกันปัญหาด้านคุณภาพด้วยการวางแผนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ รวมถึงการวางระบบบริหารงานที่มีคุณภาพและการประเมินความสามารถที่จะทำงาน การตรวจสอบการปฏิบัติงาน ของระบบและการทบทวนของตัวระบบเอง

ส่วนคัสตันซ์ Cuttance (1994 : 5) ได้ให้นิยามของการประกันคุณภาพว่า หมายถึง กลยุทธ์ที่ได้วางแผนไว้อย่างเป็นระบบและการปฏิบัติงานที่ได้มีการออกแบบไว้โดยเฉพาะ เพื่อรับประกันว่ากระบวนการได้รับการกำกับดูแล รวมถึงการปฏิบัติงานนั้นมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้อยู่ตลอดเวลา

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดความมั่นใจว่าผลิตภัณฑ์จะมีคุณสมบัติเฉพาะตามที่กำหนดไว้ คุณภาพของสินค้าหรือบริการจะได้รับการประกัน โดยระบบประกันคุณภาพ ซึ่งกำหนดว่าจะผลิดอย่างไรจึงจะได้มาตรฐาน

การประกันคุณภาพเริ่มมีความสำคัญในแวดวงธุรกิจและอุตสาหกรรมจากอดีต จนกระทั่งปัจจุบัน ด้วยเหตุผลที่ว่าผลผลิตสินค้าหรือการบริการใดก็ตาม หากไม่มีคุณภาพแล้ว ย่อมเป็นผู้แพ้และไม่สามารถแข่งขันในตลาดการค้า ยิ่งไปกว่านั้น ปัจจุบันเป็นยุคแห่งข่าวสารโลกไร้พรมแดนหรือยุคโลกาภิวัตน์ การค้า การตลาด ซึ่งไม่มีขีดจำกัดนี้ จำเป็นต้องแข่งขันกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของคุณภาพ ดังนั้น การให้ความมั่นใจและความพอใจแก่ลูกค้านั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ค่อนข้างยากต้องพิถีพิถัน และต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมาก เพื่อสร้างคุณภาพ ดังนั้น คำว่า “การประกันคุณภาพ” จึงธุรกิจยิ่งทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ซื้อเกิดความประทับใจ และเมื่อซื้อสินค้ามีส่วนบกพร่องหรือมีข้อตำหนิ สามารถนำมาแลกเปลี่ยนได้ หรือเมื่อซื้อไปแล้วเกิดความเสียหาย ลูกค้าก็สามารถนำมาแก้ไขได้ด้วยความสบายใจ หรือเมื่อสินค้าไปแล้ว ผู้ขายรับประกันคุณภาพในสินค้านั้นเข้าใจว่าลูกค้าต้องเกิดความมั่นใจและพอใจมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ (ธนศ คิรุงเรือง, 2539 : 21-22)

ถ้าพิจารณาหลักการของคุณภาพ Crosby (1986 : 59-86) ได้เสนอหลักการไว้ 4 ประการ คือ

1. คุณภาพ หมายถึง การทำได้ตรงตามข้อกำหนด ไม่ใช่ความดีหรือความงาม
2. ระบบคุณภาพ คือ การป้องกัน ไม่ใช่การประเมิน
3. มาตรฐานของผลงาน คือ การปลอดความบกพร่อง (Zero defects)
4. การวัดคุณภาพ คือ การหาค่าใช้จ่ายที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ไม่ใช่การหาตัว

บ่งชี้มาตรฐาน

หลักการทั้ง 4 ข้อนี้ เป็นสิ่งบ่งชี้ว่าระบบคุณภาพเป็นระบบเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา และความบกพร่องที่อาจจะเกิดขึ้น สอดคล้องกับที่ The International Standards of Organizations (ISO) และองค์การอื่นๆ ในหลายประเทศที่ได้สร้างมาตรฐานในการประกันคุณภาพ ได้นิยามระบบคุณภาพไว้ว่าเป็นระบบที่มีลักษณะดังนี้ (Cuttance, 1993 : 19)

1. มีการออกแบบโครงสร้าง ความรับผิดชอบ ขั้นตอน กระบวนการ และแหล่งทรัพยากรขององค์การ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารเพื่อคุณภาพ
2. ฝ่ายบริหารได้พัฒนา จัดตั้ง และนำระบบคุณภาพไปใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อให้นโยบายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้บรรลุผลสำเร็จ
3. ระบบคุณภาพต้องมีรายการองค์ประกอบต่าง ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานนานาชาติอย่างเหมาะสม
4. ภารกิจของระบบคุณภาพ คือการให้ความเชื่อมั่นว่า
 - ทุกคนเข้าใจระบบเป็นอย่างดี และระบบนั้นมีประสิทธิผล
 - สินค้าหรือบริการ สามารถตอบสนองความคาดหวังของลูกค้าได้อย่างแท้จริง
 - เน้นที่การป้องกันปัญหามากกว่าการแก้ไขหลังจากเกิดปัญหา

การที่ระบบคุณภาพมีจุดเน้นในการป้องกันปัญหามากกว่าการแก้ไข ซึ่งเป็นการรับประกันว่ากระบวนการปฏิบัติงานทั้งหมดไม่มีข้อบกพร่องด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ จึงเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า ระบบบริหารคุณภาพ (Quality Management System) หรือระบบประกันคุณภาพ (Quality Assurance System) และทำให้ระบบประกันคุณภาพเป็นระบบของการวางแผน และการควบคุมการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ดังระบบประกันคุณภาพของ Juran (อ้างถึงใน Peratec, 1995 : 83-84) ที่เรียกว่า Quality trilogy ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผนคุณภาพ (Quality Planning) เป็นการเตรียมการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของคุณภาพ ได้แก่ การกำหนดลูกค้า ทั้งลูกค้าภายนอกและลูกค้าภายใน การตัดสินใจความต้องการของลูกค้า การพัฒนาส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า การตั้งเป้าหมายคุณภาพถึงระดับที่ลูกค้าต้องการในราคาที่ต่ำที่สุด การพัฒนากระบวนการผลิตที่จำเป็น และการพิสูจน์ความสามารถของกระบวนการว่าสามารถบรรลุเป้าหมายของคุณภาพได้ภายใต้เงื่อนไขของการปฏิบัติ

2. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) เป็นวิธีการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางคุณภาพด้วยการกระทำต่าง ๆ คือ เลือกสิ่งที่จะควบคุม เลือกหน่วยในการวัด กำหนดการวัด กำหนดมาตรฐานของผลงาน วัดผลการปฏิบัติงาน แปลความหมายของความแตกต่างระหว่างผลงานกับมาตรฐาน และปฏิบัติการแก้ไข

3. การปรับปรุงคุณภาพ (Quality Improvement) เป็นวิธีการเข้าสู่ระดับใหม่ของผลงาน โดยพิสูจน์ความต้องการปรับปรุง ระบุโครงการพิเศษสำหรับการปรับปรุง แนะนำโครงการ ดำเนินการ วินิจฉัยค้นหาสาเหตุ จัดวิธีการแก้ไข พิสูจน์ว่าวิธีการแก้ไวนั้นได้ผลภายใต้เงื่อนไขการปฏิบัติ และจัดการควบคุมเพื่อให้ได้ผลตามต้องการ

แนวคิดของ Juran เน้นที่การวางแผน การควบคุมและการปรับปรุงเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น สอดคล้องกับกระบวนการป้องกันและแก้ปัญหามาเพื่อประกันคุณภาพของ Vroman and Luchsinger (1994 : 189) ที่เรียกว่า PDCA Cycle for Problem Solving ซึ่งกระบวนการนี้เป็นที่รู้จักในชื่อต่าง ๆ กัน เช่น Deming Cycle หรือ Shewhart Cycle แต่ไม่ว่าจะเรียกด้วยชื่อใด กระบวนการ PDCA Cycle for Problem Solving ก็จะมีขั้นตอนและรายละเอียดเหมือนกันคือ

P = Plan ขั้นวางแผน หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล การระบุปัญหา และการวางแผนปรับปรุง

D = Do ขั้นปฏิบัติ หมายถึง การนำแผนหรือโครงการนาร่องไปปฏิบัติ

C = Check ขั้นตรวจสอบ หมายถึง การวัดผลการปฏิบัติเทียบกับเกณฑ์

A = Act ขั้นแก้ไข หมายถึง การดำเนินการปรับปรุงและจัดระบบใหม่ทั่วทั้งองค์การ ซึ่งในขั้นนี้จะย้อนกลับไปขั้นตอนแรก คือการวางแผนเพื่อปรับปรุงต่อไป

PDCA Cycle for Problem Solving ของ Vroman and Luchsinger มีกระบวนการที่สอดคล้องกับ Quality trilogy ของ Juran ดังนี้ P คือ Quality Planning, D และ C คือ Quality Control และ A คือ Quality Improvement นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กระบวนการ PDCA นี้ ยังเป็นขั้นตอนภายในของ Quality Control ของ Juran ด้วย

ระบบประกันคุณภาพการศึกษานั้น เป็นการนำระบบประกันคุณภาพมาใช้เพื่อประกันคุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียน ตามแนวคิดของการประกันคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่า ผลผลิตจะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด แนวคิดนี้สอดคล้องกับที่สิปปนันท์ เกตุทัต (2538 : 11-12) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาว่า การประกันคุณภาพเป็นเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับผลที่จะเกิดขึ้น (Result-oriented Criteria) คือมีการตั้งเกณฑ์ว่าคุณภาพที่ต้องการคืออะไร และพยายามทำให้ได้ตามนั้น ซึ่งเป็นการดูจากผลผลิต และยังเป็นเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ (Process-oriented Criteria) คือ การเรียนการสอน การฝึกงาน กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นการควบคุมคุณภาพที่กระทำโดยภาควิชาหรือโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับคุณภาพในระยะ 40 ปีที่ผ่านมา Cuttance (1993 : 18) กล่าวว่า วิธีการบริหารเพื่อรับประกันคุณภาพ มี 3 วิธี คือ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control-QC) ซึ่งเป็นระบบการเปรียบเทียบผลผลิตกับมาตรฐานการประกันคุณภาพ (Quality Assurance-QA) ซึ่งเป็นระบบป้องกันความสูญเสีย ที่ให้ความสำคัญกับทั้งผลผลิตและกระบวนการผลิตและการบริหารคุณ

ภาพทั่วทั้งองค์การ (Total Quality Management-TQM) ซึ่งเป็นระบบที่ทั้งป้องกันและบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพ Cuttance เห็นว่าควรนำการประกันคุณภาพ (QA) และการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (TQM) มาใช้ร่วมกัน เพื่อประกันคุณภาพของการศึกษา จึงจะครอบคลุมทุกแง่มุมที่ทำให้แน่ใจในคุณภาพของนักเรียนและการบริการ แนวคิดนี้สอดคล้องกับ Sallis (1993 : 20) ที่กล่าวถึงการนำการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (TQM) มาเป็นระบบหนึ่งในการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศอังกฤษ

แนวคิดของสลิปมันท์ เกตุทัต, Cuttance, Sallis, และ Navaratnam and O'connor ดังกล่าวแล้วสรุปได้ว่าระบบประกันคุณภาพการศึกษามีขั้นตอนและวิธีการไม่แตกต่างจากระบบประกันคุณภาพ (QA) ระบบบริหารคุณภาพ (QM) หรือระบบบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (TQM) ของอุตสาหกรรม ทั้งนี้ เป็นระบบการบริหารงานของโรงเรียนที่ทำให้โรงเรียนสามารถบรรลุถึงมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้รับบริการหรือผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพของโรงเรียน ระบบดังกล่าวประกอบด้วย 3 ระบบย่อย คือ ระบบการวางแผน ระบบการควบคุมคุณภาพ และระบบการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงาน

1.3 กระบวนการของการประกันคุณภาพการศึกษา

โดยทั่วไปการประกันคุณภาพการศึกษา จะมีกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้

2.3.1 การควบคุมคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย (กรมวิชาการ , 2542 : 3-4)

1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาไว้เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพต่อไป

2) การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน โดยกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา และ/หรือต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดทำแผนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน พัฒนา คุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ ในด้านการพัฒนาหลักสูตร สื่อ การพัฒนาครู และบุคลากร ธรรมเนียมสถานศึกษา การเรียนการสอน การแนะแนว การจัดการ เรียนการสอน และการวัดประเมินผล เป็นต้น ทั้งนี้ โดยเน้นระบบและกลไก การปฏิบัติงานตามแผนติดตาม กำกับ การดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2.3.2 การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และ/หรือต้นสังกัด และกระทรวง

ศึกษาธิการ เพื่อยืนยัน ช่วยเหลือ สนับสนุน เฝ้าระวัง ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด มุ่งไปสู่มาตรฐานที่ต้องการ ดังนี้

1) การตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบด้วยตนเองของสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และ รายงานผล ต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา

2) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเขตพื้นที่ การศึกษาและ/หรือต้นสังกัด เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และ/หรือใช้มาตรการในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ที่กำหนดไว้

3) การตรวจสอบ ติดตามและการประเมินผล การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมของประเทศ โดยกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุน และ/หรือใช้มาตรการในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.3.3 การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายนอก โดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อประเมินและรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

1.4 มาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2542 ก : 1) สำหรับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ก็ได้ระบุไว้ในหมวดที่ 3 ข้อที่ 5 ว่า “ให้การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน” รัฐพึงเร่งขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนอย่างทั่วถึง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น (สุรพล ด้วยตั้งใจ และคณะ, 2540 : 35) สอดคล้องกับวิสัยทัศน์การพัฒนาการศึกษาของกรมสามัญศึกษา ในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมุ่งเน้นการพัฒนามาตรฐานคุณภาพให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยในอันที่จะก่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพทั้งด้านการบริหารจัดการ การสร้างความเสมอภาค และด้านมาตรฐานคุณภาพในการจัดการศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2540 ข : 19-21)

ความหมายของมาตรฐาน

คำว่า มาตรฐาน มีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ให้ความหมายของคำว่า มาตรฐานไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่ดีถือเป็นหลักสำหรับเทียบกำหนด

เสนอ ภิรมจิตผ่อง (2536 : 45) ให้ความหมายของมาตรฐานไว้ว่า หมายถึง สภาพที่พึงปรารถนา หรือสภาพที่ควรจะเป็นของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรืออาจจะเรียกว่า เป็นสภาพในอุดมคติ แต่เป็นไปได้จริง

สุนทร พูนพิพัฒน์ (2540 : 14) ให้ความหมายของคำว่า มาตรฐาน (Standard) ว่าหมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้น จากการเห็นพ้องต้องกันและได้รับความเห็นชอบจากองค์กร หรือหน่วยงานที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปเอกสารดังกล่าวได้วางกฎ ระเบียบ แนวทางปฏิบัติที่มีคุณลักษณะเฉพาะแห่งกิจกรรมหรือผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ประโยชน์กันทั่วไปจนเป็นปกติวิสัย โดยมุ่งให้บรรลุถึงความสำเร็จสูงสุดตามข้อกำหนดที่วางไว้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 7) ได้ให้ความหมายของมาตรฐานในเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาว่า หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งระบุถึงสภาพปัจจัยหรือวิธีการดำเนินการ และคุณภาพขั้นต่ำ (Benchmark) ที่ต้องการให้เกิดขึ้นทุกโรงเรียน

กรมวิชาการได้ให้ความหมายคำว่า มาตรฐานการศึกษา ไว้ว่า หมายถึงข้อกำหนดทางการศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ (กรมวิชาการ, 2540 : 1)

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิต หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คน อุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ เทคโนโลยีที่จำเป็นต้องมี ต้องใช้ เพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ
3. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึง ระบบ วิธีการ และเทคโนโลยีเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพ

จากความหมายของคำว่ามาตรฐาน พอสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึงสภาพที่พึงประสงค์ซึ่งแสดงถึงสภาพปัจจัย วิธีการดำเนินงาน และสภาพผลผลิต ที่หน่วยงานทางการศึกษากำหนดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามต้องการในการกำหนดมาตรฐานนั้น ได้มีการกำหนดตัวบ่งชี้ไว้ในแต่ละมาตรฐานด้วย คำว่าตัวบ่งชี้ มีความหมายดังนี้

เสนอ ภิรมจิตผ่อง (2536 : 50) ได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ไว้ว่า หมายถึงตัวแปรหรือปรากฏการณ์ที่บ่งบอกถึงสิ่งที่จะทำการวัด เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจเรื่องความสำเร็จของโครงการโดยใช้เกณฑ์กำหนดหรือใช้มาตรฐาน ตัวบ่งชี้เหล่านี้จะช่วยทำให้นักประเมิน ค้นพบว่าควรจะได้สร้างเครื่องมือวัดแบบใดและดำเนินการอย่างไร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 7) ได้ให้ความหมาย ตัวบ่งชี้ว่าเป็นรายละเอียดในแต่ละมาตรฐาน ซึ่งระบุแนวทางการพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง เครื่องชี้วัดสถานะทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเรื่องที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์

จากความหมายของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ข้างต้นจะเห็นได้ว่า มาตรฐานและตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ มาตรฐานเป็นสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งแสดงถึงลักษณะโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพตามต้องการ มาตรฐานแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายเกี่ยวกับคุณภาพนักเรียน และกระบวนการที่โรงเรียนควรดำเนินการ เพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณภาพ นอกจากนี้ มาตรฐานอาจจะรวมถึงสิ่งที่ควรจะมีหรือปัจจัยเบื้องต้นสำหรับการปฏิบัติด้วยตัวบ่งชี้เป็นรายละเอียดของมาตรฐานที่ช่วยให้เข้าใจถึงเป้าหมาย และแนวปฏิบัติที่พึงประสงค์อย่างชัดเจน ตลอดจนสามารถใช้ประโยชน์ในการกำหนดประเด็นการประเมินมาตรฐานนั้น ๆ

ลักษณะของมาตรฐานและตัวบ่งชี้

มาตรฐานและตัวบ่งชี้ จะต้องมียุทธศาสตร์อย่างน้อยหนึ่งลักษณะดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 3)

1. เป็นข้อมูลที่อธิบายการดำเนินงานของระบบการศึกษา ในการที่จะให้บรรลุถึงสภาพเงื่อนไขและผลผลิตที่ต้องการ ดังนั้น ตัวบ่งชี้จึงต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายของระบบการศึกษา และแสดงให้เห็นเป้าหมายเป็นระยะ ๆ (Benchmark) เพื่อใช้วัดความก้าวหน้า
2. เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ส่งผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า มีความสัมพันธ์กับผลผลิตของระบบเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง สามารถคาดการณ์ได้ว่ามีตัวบ่งชี้ใดได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว
3. เป็นข้อมูลที่อธิบายลักษณะสำคัญของระบบ เช่น ปัจจัยเพื่อให้มีความเข้าใจว่าระบบทำงานอย่างไร
4. เป็นข้อมูลที่ให้ความสำคัญกับปัญหา (Problem-Oriented)
5. เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและสามารถปรับเปลี่ยนได้โดยการตัดสินใจเชิงนโยบาย

สำหรับในเรื่องมาตรฐานนั้น ส่วนใหญ่จะกำหนดมาตรฐานเป็น 3 ด้าน คือ (วรภัทร ภูเจริญ, 31-35)

1. มาตรฐานด้านผลผลิต (Output) เป็นมาตรฐานด้านผลลัพธ์ ถ้าเป็นสินค้าได้แก่ สเปค (Specification) เป็นรูปธรรม สามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือต่าง ๆ แต่ถ้าเป็นงานบริการค่อนข้างเป็นนามธรรม วัดได้ด้วยการเปรียบเทียบทำเป็นดัชนี เช่น ใช้แบบสอบถาม แต่ก็มีบ้างที่สามารถวัดได้เป็นรูปธรรม เช่น เวลาที่ใช้บริการ ความรวดเร็วในการแก้ปัญหา คำต่อว่าของลูกค้า เป็นต้น การจัด

การศึกษาเป็นงานบริการอย่างหนึ่ง ผลที่ได้คือประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับ เด็กเก่งขึ้น ฉลาดขึ้น เป็นคนดีขึ้น ฯลฯ

2. มาตรฐานด้านกระบวนการ (Process) เป็นการประเมินที่ไม่ต้องสนใจว่าผลผลิต(Output) เป็นอย่างไร แต่สนใจว่ากระบวนการเป็นอย่างไร มีความเชื่อว่า กระบวนการที่ดี ลัพธ์ก็มักจะดีด้วย ถ้ากระบวนการและปัจจัยนำเข้าได้รับการควบคุมอย่างดี มีความแปรปรวนน้อย ลัพธ์ก็ย่อมไม่แปรปรวน

3. มาตรฐานด้านปัจจัย (Input) ในอุตสาหกรรมหรือภาคธุรกิจก็คือการควบคุมคุณภาพของสินค้าที่ซื้อเข้ามาเพื่อใช้ในการผลิต สำหรับในการจัดการศึกษา ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณสมบัติของนักเรียนแรกเข้า เช่น ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิด สุขภาพ อารมณ์ ทักษะต่าง ๆ คุณสมบัติของครูอาจารย์ เช่น ทักษะการสอน ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถในการตอบสนองการบริการ ได้แก่ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีต่าง ๆ

2. การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 แนวการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งจะมีการประเมินคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา อย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี จึงเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการให้ครอบคลุมตามแนวทางดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 6)

1. สถานศึกษาจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นประจำทุกปี โดยควรเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2543

2. ให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อันประกอบด้วย การวางแผนการดำเนินงาน การประเมินผลและการปรับปรุงการดำเนินงาน โดยสถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับความมุ่งหมาย และหลักการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษา และเป้าหมาย/ปรัชญา/ธรรมนูญสถานศึกษา มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจน ติดตามประเมินผลการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในทุกชั้นตอน ควรเน้นการประสานงานและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรในการศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองบุคลากรของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เขตพื้นที่การศึกษาและภูมิภาค เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

4. สถานศึกษาควรจัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายในให้เรียบร้อยก่อนเริ่มปีการศึกษาใหม่ของทุกปี โดยแสดงผลการประเมินคุณภาพการศึกษา แนวทางหรือแผนงานในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป แล้วเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่กระทรวงกำหนด และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ตลอดจนสาธารณชน โดยจัดทำรายงานโดยสรุป ปิดประกาศไว้ที่สถานศึกษา แจ้งให้ผู้ปกครองและเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้รับทราบ รวมทั้งมีรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วนที่พร้อมจะให้ผู้สนใจขอดูได้ตลอดเวลา

เนื่องจากการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม การประกันคุณภาพภายในจึงเป็นเรื่องที่ผู้ได้รับประโยชน์และผู้เกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนร่วมกัน มิใช่เป็นเรื่องของบุคลากรในสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียว ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เขตพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ควรเข้ามามีส่วนร่วมกัน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 50-51)

1. ผู้บริหาร มีบทบาทในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน อำนาจความสะดวกให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลให้มีการประกันคุณภาพภายในที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยผู้บริหารควรจะเป็นแกนนำในการจัดทำแผน รวมทั้งกำกับ ติดตามให้มีการดำเนินงานตามแผนการนำผลการประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุงสถานศึกษา และการรายงานผลให้สาธารณชนรับทราบ

2. ครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีบทบาทร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในทุกชั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินตนเองในการจัดการเรียนการสอน และการทำงานที่มีการวางแผนและเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษา และจุดมุ่งหมายหลักการ หรือมาตรฐานการศึกษา ที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. กรรมการสถานศึกษาต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของผู้บริหารและครู ตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในมาตรา 40 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

4. ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ และจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้ข้อคิดเห็น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับ เกี่ยวกับการ

จัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา รวมทั้งคอยติดตามผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาและมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงผู้เรียนที่บ้าน

5. ชุมชน มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมคิด/ร่วมทำ ร่วมให้และใช้ข้อมูลเพื่อการกำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนา ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงสถานศึกษา

6. เขตพื้นที่และหน่วยงานที่กำกับดูแล มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ และการสนับสนุนทรัพยากร รวมทั้งกำกับ ติดตามให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามแผนพัฒนาสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา

7. สื่อมวลชน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์ เช่น รายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายใน

ในการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีมาตรฐานเป็นเลิศ หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดไว้เป็น 3 ข้อ คือ

1. รัฐกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบายการบริหาร งานวิชาการ งบประมาณบุคลากรและทรัพยากรให้จังหวัด และสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท

2. รัฐสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

3. โรงเรียนต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อนักเรียนและผู้ปกครอง รับผิดชอบต่อมาตรฐานที่กำหนด และรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา

กระบวนการดำเนินงานที่เป็นกลไกสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ประการ คือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ปังจัยและกระบวนการ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่

การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารทางการศึกษา และการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบและการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 การประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียนและการจัดทำรายงานของโรงเรียนต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามและตรวจสอบ ของโรงเรียน

2.2 การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 มาตรการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1 การทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

3.3 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมิน คุณภาพการศึกษา

การดำเนินงานดังกล่าวนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจไปยังกรมต่าง ๆ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ดำเนินการในเรื่องของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดเป็นนโยบายหนึ่งในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 พุทธศักราช 2540-2544 เอกสารฉบับนี้มุ่งทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับและทุกฝ่าย ถึงแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานในแต่ละระดับ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับของวงการการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 6) ทั้งนี้ โดยอาศัยหลักการและวิธีการบริหาร และการจัดการคุณภาพ (Quality Management) สมัยใหม่ที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าผลิตภัณฑ์ หรือการบริการที่เป็นผลผลิตขององค์กร จะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยที่ความมั่นใจนี้ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชาข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์ และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ

การสร้างเชื่อมั่น ซึ่งเป็นแกนหลักของการประกันคุณภาพ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญหลายประการ อันได้แก่ การวางแผนป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นของการออกแบบและการกำกับดูแล ตรวจสอบและทบทวนเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในทุกขั้นตอนของการผลิต ซึ่งต่างจาก

รูปแบบการประเมินแบบเก่าที่เน้นการตรวจจับ เมื่อปัญหาสำคัญในชั้นผลิตได้เกิดขึ้นแล้ว นอก
จากนี้ การสร้างความมั่นใจยังรวมถึงการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัย ได้แก่ รูปแบบ
กรรมวิธี และเทคนิควิธี ที่เป็นนวัตกรรมที่มีหลักฐานทางทฤษฎีและผลการวิจัยเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อ
ถือรองรับไปประยุกต์ใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ อย่างมี
เหตุผลว่าการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งระบบจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างน่าไว้วางใจ
และจะมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนในวงจำกัดที่น้อยที่สุด

การประกันคุณภาพในบริบทของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีมาตรฐานเป็นแกนนำ การสร้าง
ความมั่นใจจะเริ่มขึ้นตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานในระดับเป้าหมายการศึกษาของชาติ โดยการนำ
ข้อมูลสารสนเทศ และองค์ความรู้ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือเกี่ยวกับสภาพ
เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศมาใช้ในการกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ เกี่ยวกับสังคมไทย
ในอนาคต ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งจะใช้เป็นกรอบแนะแนวทางในการ
กำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่เหมาะสมกับกาลสมัยและทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงใน
สังคมโลก และสามารถนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการ
สอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาการในกรอบหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การติดตามตรวจสอบ
และทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้มีการแก้ไขปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพผล
ผลิต การจัดทำรายงานและนำเสนอข้อมูลการประเมินสำหรับการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ และสำหรับ
การวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในระยะต่อไป

2.2 หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประกันคุณภาพการศึกษา ครอบคลุมถึงมวลกิจกรรมและภารกิจทางวิชาการและทางการ
บริหารการจัดการที่มีการวางแผนล่วงหน้า และมีการประสานสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะสร้าง
ความมั่นใจที่สมเหตุสมผลว่าผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม
มาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ การออกแบบและการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
จะยึดหลักการต่อไปนี้

1) คุณภาพการศึกษาในบริบทของการประกันคุณภาพ จะเน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับ
ผู้รับบริการทั้งภายในและภายนอก

คุณภาพภายใน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่สร้าง
ความพึงพอใจให้กับผู้รับช่วงต่อในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตหรือทุกระดับชั้นเรียน

คุณภาพภายนอก หมายถึง ความพึงพอใจในเชิงเศรษฐกิจและสังคมระดับมหัพภาค
(Macro Socio-economic Level) ซึ่งหมายถึง ความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียน

ที่จำเป็นต่อความอยู่รอด และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศชาติในการแข่งขันทางธุรกิจ การค้า และเทคโนโลยีระดับภูมิภาคและระดับโลก

2) การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการบริหารจัดการศึกษาทั้งระบบของสถานศึกษา และเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เน้นการวางแผนและเตรียมการป้องกันล่วงหน้าก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น ไม่ใช่การแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

3) การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา หลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ หลักตรรกและความสมเหตุสมผล

4) การตรวจสอบ การวัดและประเมินผลในบริบทของการประกันคุณภาพ มีจุดประสงค์สำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับสำหรับใช้ในการวางแผนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจับผิดหรือการตัดสินให้รางวัลหรือลงโทษ

5) คุณภาพของการออกแบบ (มาตรฐานการศึกษา หลักสูตร และแผนการสอน) และกระบวนการทำงาน (การเรียนการสอน การบริหาร หลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6) การประกันคุณภาพการศึกษานับความสำคัญของการสร้างความรู้ ทักษะและความมั่นใจ แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7) การประกันคุณภาพการศึกษา ให้ความสำคัญต่อการประสานสัมพันธ์ภายใน ระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ และการร่วมมือของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด

8) ภาวะความเป็นผู้นำและความเอาใจจริงเอจ้ง (Commitment) ของผู้บริหารสถานศึกษา และการกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

2.3 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

มีหลักการ นโยบาย มาตรการ และเป้าหมาย ดังนี้

2.3.1 หลักการ การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ

(1) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระจายอำนาจในการบริหารงาน พัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด/อำเภอ และ โรงเรียน

(2) ให้คณะกรรมการตามกฎหมาย (กปช. กปจ. กปอ.) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.3.2 นโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้

- (1) จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่เท่าเทียมกัน
- (2) ส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาร่วมกัน
- (3) สร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างเสรีภาพในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานของส่วนภูมิภาค กับกรอบการดำเนินงานที่ส่วนกลางกำหนด
- (4) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.3.3 มาตรการ เพื่อให้นโยบายบรรลุความสำเร็จเป็นรูปธรรม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงกำหนดมาตรการไว้ดังนี้

- (1) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกลไกของระบบการควบคุมคุณภาพ ระบบการตรวจสอบและพัฒนา และระบบการประเมินคุณภาพ
- (2) ในปีการศึกษา 2542 ให้ทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
- (3) จัดตั้งองค์กรรับผิดชอบดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในระบบเครือข่ายจากกรม จังหวัด อำเภอ และโรงเรียน โดยโครงสร้างขององค์กรประกอบด้วย ข้าราชการในสังกัด ข้าราชการนอกสังกัด ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชน
- (4) พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งคู่มือและเครื่องมือที่จะนำไปใช้ในระบบประกันคุณภาพ โดยให้ส่วนภูมิภาคปรับขยายจากกรอบของส่วนกลางได้
- (5) พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมดำเนินงาน
- (6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพทั้งระบบ เพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน 2 ครั้ง/ปี และมีการปรับปรุง พัฒนามาตรฐานในทุก 5 ปี หรือ 1 ครั้ง ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา 5 ปี

2.3.4 เป้าหมาย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดเป้าหมายด้านบุคลากรและโรงเรียนที่ได้คุณภาพตามมาตรฐาน ไว้ดังนี้

1. ในปี พ.ศ. 2541 บุคลากรทุกระดับมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และสามารถดำเนินการตามนโยบายได้
2. ในปีการศึกษา 2542 ทุกโรงเรียนมีกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

3. โรงเรียนที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานสากลในช่วงแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 8 (2540-2544)

2.4. กระบวนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

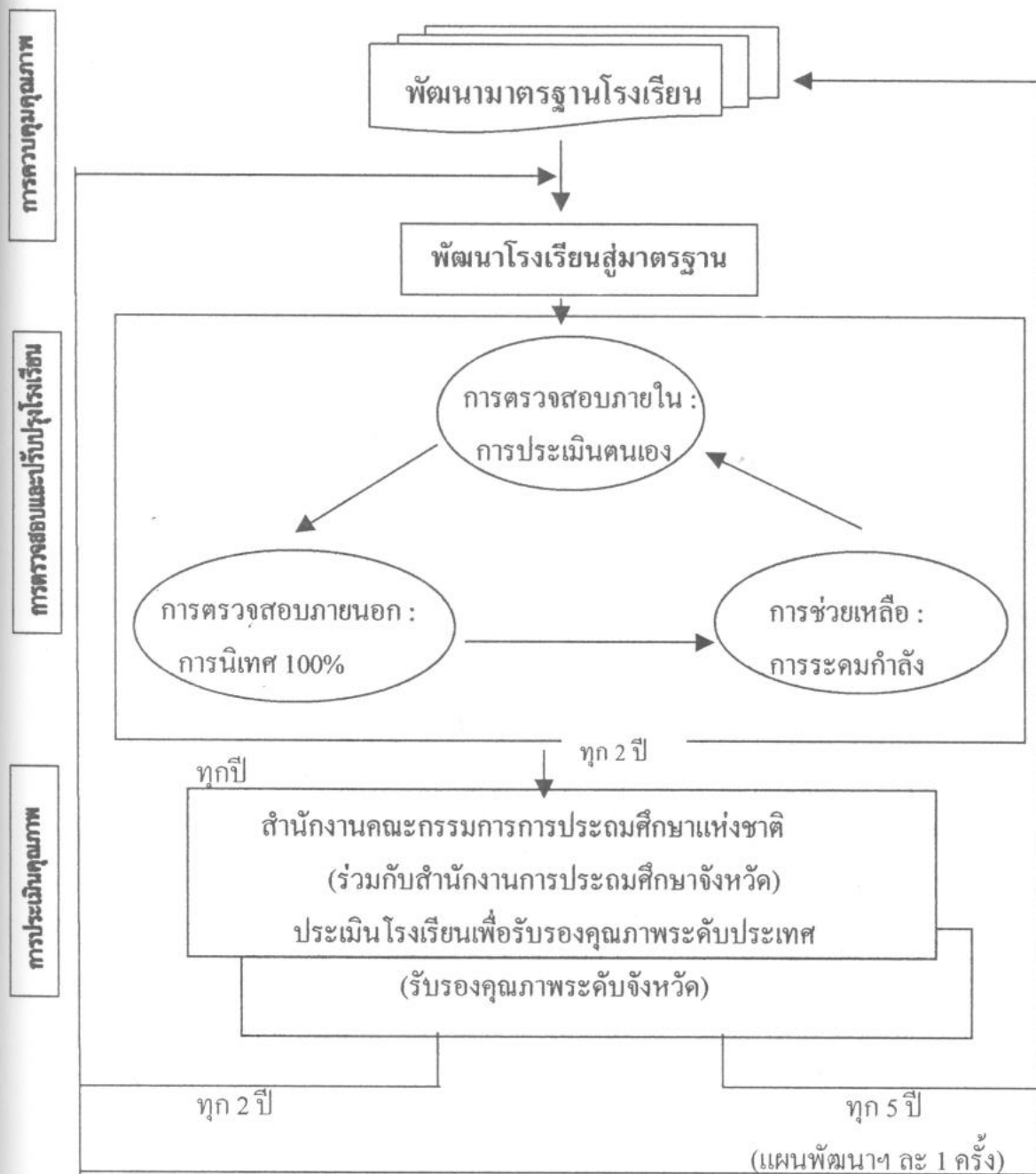
กระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ใช้กรอบความคิดเดียวกันกับการประกันคุณภาพของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ได้ปรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนขึ้น และให้สอดคล้องกับนโยบาย และการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวคือ กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การควบคุมคุณภาพ มีกิจกรรมสำคัญคือ กำหนดมาตรฐานโรงเรียน โดย สปช. พัฒนามาตรฐานโรงเรียนที่เป็นแกนกลาง สปจ., สปอ. ปรับขยายเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อลงสู่การปฏิบัติ และให้สอดคล้องกับท้องถิ่น พัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน โดยจัดทำแผนการดำเนินงาน เตรียมความพร้อมทางด้านปัจจัยต่าง ๆ รวมทั้งบุคลากร

ขั้นตอนที่ 2 : การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน มีกิจกรรมสำคัญคือ ตรวจสอบภายใน โดยให้โรงเรียนทำการประเมินตนเองในระหว่าง การดำเนินงานตามแผน และเมื่อสิ้นสุดแผน ตรวจสอบภายนอก โดย สปอ. ใช้กระบวนการนิเทศ 100% เป็นยุทธศาสตร์หลักช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนโรงเรียน โดยระดมกำลังจากทุกระดับหน่วยงาน กลุ่มเป้าหมายสำคัญ คือ โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานโรงเรียนใช้ผลการตรวจสอบทั้งภายในและภายนอก ทำการปรับปรุงโรงเรียน และตั้งเป้าหมายการพัฒนาที่สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 3 : การประเมินคุณภาพ มีกิจกรรมสำคัญคือสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ประเมินคุณภาพตามมาตรฐานโรงเรียนทุกโรงเรียน และทุก 2 ปี เพื่อจัดระดับคุณภาพโรงเรียนและ ติดตามความก้าวหน้าของคุณภาพโรงเรียนในภาพรวมของระดับประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดประเมินในส่วนที่เพิ่มเติมเฉพาะของจังหวัด และใช้ผลการประเมินทั้งสองส่วน คือส่วนที่ประเมินร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และส่วนที่ประเมินเพิ่มเติมเฉพาะของจังหวัดเอง เพื่อจัดระดับคุณภาพโรงเรียนตามเกณฑ์ของระดับจังหวัด และ ปรับปรุง/พัฒนามาตรฐานโรงเรียน ทุก 5 ปี (แผนพัฒนาฯ ละ 1 ครั้ง)

เพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น จึงนำเสนอแผนภูมิกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

ภาพที่ 1: กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของ สพช.

ที่มา : สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

จากแผนภูมิ หากยึดเอานิยามของการประกันคุณภาพที่หมายถึงกิจกรรมใด ๆ ที่ดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริหารว่าผลผลิตทางการศึกษาที่ได้นั้น มีคุณภาพตามที่พึงประสงค์แล้ว การประกันคุณภาพตามแผนภูมิข้างต้น สามารถจำแนกได้เป็น 2 ระบบ คือ

1. ระดับ Accountability หมายถึง โรงเรียนมีกระบวนการจัดการที่สร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองและชุมชนของโรงเรียนว่า นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ชุมชนต้องการ การประกันคุณภาพจะครอบคลุมถึงขั้นที่ 2 ที่เน้นกระบวนการประกันคุณภาพภายใน

2. ระดับ Accreditation หมายถึง โรงเรียนมีกระบวนการจัดการของโรงเรียนที่สร้างความมั่นใจให้กับชุมชนและสังคมในวงกว้างว่า นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยองค์กรภายนอกโรงเรียนเป็นผู้รับรองมาตรฐาน การประกันคุณภาพระดับนี้ ครอบคลุมชั้นที่ 3 ที่เน้นกระบวนการประกันคุณภาพภายนอก

สำหรับการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา

1.1 การพัฒนามาตรฐานโรงเรียน งานสำคัญในกิจกรรมนี้คือ

1.1.1 จัดทำมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 และเอกสารประกอบ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ปรับปรุงมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นใหม่ ในปีการศึกษา 2540-2541 กรอบความคิดในการจัดทำมาตรฐานโรงเรียน คือยึดองค์ประกอบของระบบการจัดการศึกษาด้านกระบวนการและผลผลิต โดยเลือกสรรตัวแปรด้านกระบวนการที่สามารถนำไปสู่คุณภาพนักเรียนได้ รวมทั้งการวิเคราะห์ภารกิจและขอบข่ายงานการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้น โครงสร้างมาตรฐานจึงประกอบด้วยมาตรฐาน 3 กลุ่ม คือ มาตรฐานคุณภาพนักเรียน มาตรฐานการเรียนการสอน และมาตรฐานการบริหาร แต่ละมาตรฐานประกอบด้วยบ่งชี้ (ตัวแปรที่บอกสภาพหรือคุณสมบัติในแต่ละมาตรฐาน) แต่ละตัวบ่งชี้ ได้กำหนดระดับคุณภาพที่แสดงพัฒนาการหรือความน่าพึงพอใจ 3 ระดับ โดย

ระดับ 1 คือคุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นต่ำ

ระดับ 2 คือคุณภาพที่มีผลน่าพอใจค่อนข้างสูง

ระดับ 3 คือคุณภาพที่มีผลน่าพอใจสูง

กรอบมาตรฐานและตัวบ่งชี้ทั้งสามกลุ่ม มีดังนี้

มาตรฐานคุณภาพนักเรียน มี 9 มาตรฐาน และ 20 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานการเรียนการสอน มี 10 มาตรฐาน และ 10 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานการบริหาร มี 5 มาตรฐาน และ 14 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ไม่ได้กำหนดมาตรฐานด้านปัจจัยไว้ด้วย เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู และมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารไว้แล้ว นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ประกาศใช้มาตรฐาน วัสดุครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้างโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2538 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 และยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ดี ไม่ได้เป็นข้อกำหนดที่โรงเรียนต้องจัดปัจจัยให้ได้ตามนั้น แต่เป็นข้อเตือนใจให้ทางโรงเรียนจัดหาให้มีไว้เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ทำประชาพิจารณ์ในร่างมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ฉบับนี้ โดยส่งแบบสอบถามให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด เพื่อส่งกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดตามจำนวนที่เห็นสมควร แต่ให้ประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ช่วยผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอศึกษานิเทศก์ทั้งระดับกรม จังหวัด และอำเภอ ครูผู้สอน รวมทั้งครูโรงเรียนกัณดาร หลังจากปรับปรุงแล้วได้นำเสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อพิจารณาเห็นชอบและประกาศใช้ “มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ” ในปีการศึกษา 2541

1.1.2 จัดทำมาตรฐานท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจในกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่น คือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และโรงเรียนปรับขยายมาตรฐานโรงเรียนได้ตามความเหมาะสม อย่างไรก็ดีไม่ควรลดรายการจากที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้

ภาพที่ 2 : การพัฒนาและปรับขยายมาตรฐานโรงเรียน

ที่มา : สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

กระบวนการพัฒนามาตรฐานโรงเรียน โดยทั่วไปมีขั้นตอนโดยสรุปดังนี้

- (1) ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์หลักสูตรแผนพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานการศึกษา ทั้งของในและต่างประเทศ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับและทุกฝ่าย ฯลฯ

- (2) กำหนดกรอบความคิด : อาศัยการวิเคราะห์เชิงระบบ กำหนดเป็นมาตรฐานด้าน

ผลผลิตกระบวนการและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อกันทั้งระบบ โดยมีหลักฐานสนับสนุนความสัมพันธ์ต่อกันทั้งระบบ โดยมีหลักฐานสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในระบบ

(3) ยกร่างมาตรฐาน : กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ตามกรอบความคิดและความเหมาะสม

(4) ทำประชาพิจารณ์ : หยั่งเสียงผู้เกี่ยวข้อง/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสม นำผลประชาพิจารณ์มาปรับปรุง

(5) ทดลองใช้ : ทดลองใช้มาตรฐานโรงเรียนที่ยกร่างขึ้นเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและปัญหา อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการนำไปใช้จริง

(6) ปรับปรุงแก้ไข : ให้ได้มาตรฐานที่สมบูรณ์ชัดเจน เพื่อเตรียมนำไปใช้ต่อไป

สำหรับมาตรฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก่อนที่จะประกาศใช้และเผยแพร่ ต้องได้รับความเห็นชอบก่อนจากคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด หรือคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ ตามระดับของมาตรฐานที่จะประกาศใช้

การกำหนดมาตรฐานดังกล่าวข้างต้น เป็นการดำเนินการเชิงวิชาการ ซึ่งตัวแปรที่ค้นพบมีจำนวนมาก และสลับซับซ้อนจนอาจสร้างความลำบากในใจ การดำเนินงานให้แก่ผู้ปฏิบัติวิธีหนึ่งซึ่งดำเนินการได้ง่ายกว่าและมีประสิทธิภาพไม่ด้อยไปกว่าเดิม คือ การให้ผู้ปกครองและผู้ใช้บริการในชุมชน เป็นผู้กำหนดสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียนและคุณภาพนักเรียนที่ต้องการร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน เพราะการจัดการศึกษาของโรงเรียนมิใช่ภาระ/ความรับผิดชอบความต้องการของโรงเรียนแต่เพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไป ผลการสังเคราะห์มุมมองหรือความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะทำให้ได้กรอบความคิดที่ชัดเจนและตรงตามความต้องการของท้องถิ่นได้มากกว่า

1.2 การพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน งานที่จะต้องทำในขั้นตอนนี้คือ

1.2.1 จัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศ

1.2.2 กำหนดเป้าหมาย

1.2.3 เตรียมบุคลากร

1.2.4 จัดทำแผนดำเนินงานและนำแผนสู่การปฏิบัติ

1.2.5 จัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศ

2. การตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน

ขั้นตอนที่สองของกระบวนการประกันคุณภาพ คือ การตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน กิจกรรมหลักในขั้นตอนนี้คือ

2.1 การตรวจสอบภายใน

2.2 การตรวจสอบภายนอก

2.3 การระดมความช่วยเหลือแก่โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

2.1 การตรวจสอบภายใน

เป็นกระบวนการที่โรงเรียนทำการตรวจสอบหรือประเมินการทำงานของโรงเรียนเองในทุกขั้นตอนการทำงาน โดยครอบคลุมเป้าหมาย จุดเน้นและงานทั้งหมดตามแผนที่วางไว้ ยุทธศาสตร์ที่นิยมใช้ในการตรวจสอบภายในคือการประเมินตนเอง โดยมีจุดประสงค์เพื่อการปรับปรุงงานในระหว่างการค้าเนินงานตามแผนเป็นสำคัญ

การประเมินตนเอง เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการบริหารคุณภาพในยุคปัจจุบัน และจะมีความสำคัญยิ่งขึ้นในอนาคต ผู้บริหารจึงควรพัฒนาทักษะการประเมินตนเองของบุคลากรในโรงเรียนทุกคน การสร้างบรรยากาศความจริงใจที่อบอุ่น การให้ความช่วยเหลือด้วยความสนใจ กระตือรือร้น การแสวงหาเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำงานให้แก่ผู้ปฏิบัติ การรู้จักยืดหยุ่น เป็นต้น จะช่วยให้ทุกคนเต็มใจที่จะให้ข้อมูลที่แท้จริง และยอมรับในข้อคิดติง เสนอแนะของเพื่อนร่วมงานหรือหัวหน้ากลุ่ม และเต็มใจที่จะนำไปแก้ไขพัฒนางาน

2.2 การตรวจสอบภายนอก

การตรวจสอบภายนอก เป็นกระบวนการตรวจสอบและสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน เป็นการตรวจสอบการดำเนินงานภายในโรงเรียนจากมุมมองของคนภายนอก ที่อาจแตกต่างจากบุคคลภายในโรงเรียนมองการทำงานของตนเอง ผู้ที่มีหน้าที่ตรวจสอบ ได้แก่ ผู้บริหารระดับเหนือขึ้นไป รวมถึงศึกษานิเทศก์ระดับต่างๆ และนักวิชาการศึกษา ตัวแทนชุมชน ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบจากภายนอก

การตรวจสอบจากภายนอก เป็นการตรวจสอบการทำงานของโรงเรียนเพื่อประเมินว่าโรงเรียนได้ดำเนินการจัดการศึกษาได้มาตรฐานตามที่กำหนดหรือไม่ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนต่อไป

2.3 การระดมความช่วยเหลือแก่โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

เป็นการระดมทรัพยากรทั้งจากทางราชการและจากชุมชน ทั้งในเรื่องงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากรผู้เชี่ยวชาญ การสนับสนุนด้านเทคนิค วิธีการ นวัตกรรมต่างๆ ให้แก่โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย การเข้าไปร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมพัฒนา รวมทั้งการร่วมติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนและการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน

โดยสรุป การศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จะพิจารณาจากกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา

1.1 การพัฒนามาตรฐานโรงเรียน งานสำคัญในกิจกรรมนี้คือ

1.1.1 จัดทำมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 และเอกสารประกอบ

1.1.2 จัดทำมาตรฐานท้องถิ่น

1.2 การพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน งานที่จะต้องทำในขั้นตอนนี้คือ

1.2.1 จัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศ

1.2.2 กำหนดเป้าหมาย

1.2.3 เตรียมบุคลากร

1.2.4 จัดทำแผนดำเนินงานและนำแผนสู่การปฏิบัติ

1.2.5 จัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศ

2. การตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน

2.1 การตรวจสอบภายใน

2.2 การตรวจสอบภายนอก

2.3 การระดมความช่วยเหลือแก่โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัย พบงานวิจัยในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยดังต่อไปนี้

บุญส่ง เอ็งสุโสภณ และคณะ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพร้อมและปัญหาในการนำโรงเรียนเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ความพร้อมด้านปัจจัยในการนำโรงเรียนเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความพร้อมด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับปัญหาในด้านปัจจัยและด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความพร้อมและปัญหาทั้งในด้านปัจจัยและด้านกระบวนการในการนำโรงเรียนเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

โอภาส คงทน และคณะ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สำนวนความพร้อมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท พบว่า โรงเรียนมีความพร้อมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาพรวมทุกด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง และจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน

ในเรื่องความพร้อมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในภาพรวม ทุกด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกเป็นรายด้านปรากฏว่า มีความเห็นแตกต่างกัน ในด้านการควบคุมคุณภาพเฉพาะมาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน มาตรฐานด้านการบริหารและการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานโดยผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า มีความพร้อมในระดับมาก แต่ครูผู้สอนเห็นว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง

เฉลิม คำพิมพา และคณะ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาความพร้อมที่จะรับการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่า ความพร้อมที่จะรับการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษามีมาก ในมาตรฐานคุณภาพนักเรียน มาตรฐานการเรียนการสอน และมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ส่วนมาตรฐานโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่มีมาก ๆ พอ ๆ กัน

จันทน์ ชาญธัญกรรม และคณะ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมและศักยภาพการประกันคุณภาพเพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเทคโนโลยีภาคเหนือ ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พบว่าปัจจัยด้านปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนมีศักยภาพในระดับมาก ในด้านบุคลากร และด้านทรัพยากร เพื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนศักยภาพในการจัดการ การบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกิจการนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และสุดท้ายในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 (2543 : 38) ได้ศึกษาวิจัยสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ปี 2543 พบว่าสถานศึกษามีการดำเนินการด้านการวางแผนคุณภาพในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 99.30 ส่วนการวางแผนคุณภาพในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน มีการดำเนินการในการจัดทำน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.88

กาญจนา เวชวิฐาน และคณะ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า โดยรวมทุกด้านมีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความพร้อมในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่มีความพร้อมสูงสุดคือการปฏิบัติงานด้านประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของกรมสามัญศึกษา เมื่อพิจารณาในส่วนของมาตรฐานการศึกษา พบว่า การปฏิบัติงานประกันคุณภาพตามมาตรฐานด้านปัจจัยและด้านกระบวนการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ความพร้อมด้านรองลงมาคือ ด้านการศึกษาและเตรียมการการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านที่มีความพร้อมต่ำที่สุดคือ ด้านความรู้ ความสามารถในการประเมินผลของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เมื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความพร้อมแตกต่างกันที่ระดับ

นัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ ปรากฏว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมมากกว่าขนาดปานกลาง ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดเล็ก มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อศึกษาเปรียบเทียบรายด้านตามขนาดโรงเรียนในด้านการศึกษาและการเตรียมการประกันคุณภาพการศึกษา การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของกรมสามัญศึกษา และด้านความรู้ความสามารถ เรื่องการประเมินผลพบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน จะมีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษา ในด้านนั้น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

อุทุมพร หล่อสมฤดี (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่ององค์ประกอบที่เกี่ยวกับครูนักเรียน และโรงเรียนที่สัมพันธ์กับคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอที่มีความหนาแน่นต่างกัน พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาในหลายกลุ่มอำเภอของภาคต่าง ๆ มากที่สุด คือ อุปกรณ์การเรียนการสอน รองลงมาเป็นสาธารณูปโภคในโรงเรียนอัตราส่วนครูต่อห้องเรียน อัตราการมาเรียน ขนาดโรงเรียน และอัตราส่วนนักเรียนต่อครูตามลำดับ

เกรียงศักดิ์ สีลาพัฒนา (2536 : 144-147) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงคุณลักษณะเกี่ยวกับการจัดระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่า โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีสิ่งอำนวยความสะดวกค่อนข้างจะสมบูรณ์ และได้รับการสนับสนุนจากชุมชนอย่างดียิ่ง ส่วนนักเรียนก็มีความกระตือรือร้นดีมาก มีการแข่งขันแสวงหาความรู้ด้วยตนเองหลายรูปแบบทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน และพบว่าการกระตุ้นให้ครู-อาจารย์ ได้ปลดปล่อยศักยภาพของแต่ละบุคคลออกมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ โดยการเสริมแรง ให้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ

วันทนา เมืองจันทร์ (2529 : ม) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ และสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนักเรียน ตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมี 6 ตัว คือ เพศของผู้บริหาร อายุของนักเรียน เพศของครู วุฒิของครู ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้งของโรงเรียน

ศิริชัย วงศ์พุด (2530 : 162) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพอใจของครูที่มีต่อการนำการบริหารระบบคุณภาพมาใช้ในการบริหารโรงเรียนพบว่า สมาชิกกลุ่มระบบควบคุมคุณภาพ ขาดความรู้ความเข้าใจ ทำให้ขาดความคล่องตัวในการใช้ระบบใหม่นี้ ทำให้การปฏิบัติงานไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จตามกำหนดเวลา หรืออาจเป็นเพราะระบบราชการไม่เอื้ออำนวยต่อการนำการบริหารระบบคุณภาพมาใช้ในระยะแรกเท่าที่ควร เพราะอยู่ในระหว่างการปรับปรุงระบบเพื่อหารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

ประกอบ คุณารักษ์ และคณะ (2543 : 140) ได้ศึกษาสภาพความพร้อมของหน่วยงานทางการศึกษาต่อการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ความพร้อมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีความพร้อมน้อยกว่าในเรื่องอื่นๆ นอกจากนี้ ยังพบว่ามีความไม่เสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากร สถานศึกษาที่อยู่ห่างไกลและสถานศึกษาขนาดเล็ก จะได้รับการจัดสรรทรัพยากรทั้งด้านบุคคล ด้านงบประมาณ ไม่เท่าเทียมกับสถานศึกษาในเมืองและสถานศึกษาขนาดใหญ่

นิรันดร์ เกษรสุริยวงศ์ และคณะ (2542 : 71) ได้ศึกษาวิจัย สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอลาดสักร จังหวัดอุทัยธานี พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนกลุ่มผู้ปกครองเห็นว่า การจัดการศึกษาเป็นภารกิจของโรงเรียน ผู้ปกครองขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ขาดความเข้าใจในเรื่องการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา และไม่ให้ความสำคัญเห็น ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม จึงเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่ายที่ต้องเตรียมดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดนนทบุรีผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 145 คน และ ครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนนทบุรี จำนวน 2,362 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 145 คน และครู จำนวน 236 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร รวมทั้งสิ้น 381 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนนทบุรี แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ลักษณะแบบสอบถามจะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับการให้คะแนน 5 ระดับดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ลักษณะแบบสอบถามจะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับการให้คะแนน 5 ระดับดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นมาก
- 3 หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และหลักการเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จากตำรา เอกสาร วารสารตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) พร้อมแบบสอบถามปลายเปิด ให้มีเนื้อหาครอบคลุมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ระดับสถานศึกษาต้องดำเนินการ มี 2 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษาและตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา เพื่อเสนอแนะแก้ไขและปรับปรุง ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการเสนอแนะไปแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่ไม่ใช่ประชากร จำนวน 5 โรงเรียน รวม 50 คน แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของอัลฟา 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ตามลำดับดังนี้คือ

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ถึงผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ส่งให้แก่ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยออกติดตามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การจัดทำข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล
2. ตอนที่ 1 นำเสนอข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นตาราง
3. ตอนที่ 2 นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นน้อยที่สุด

นำข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

4. ตอนที่ 3 นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นมาก
- 3 หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นน้อยที่สุด

5. ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

นำแบบสอบถามที่เป็น คำถามปลายเปิดมาประมวลความถี่และนำเสนอเป็นตารางสรุป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละ
2. ตอนที่ 2 หาค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นรายชื่อจากแบบสอบถาม แล้วนำค่าที่ได้มาแปลผลโดยใช้หลักเกณฑ์วัดระดับการปฏิบัติกิจกรรม 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง มีการปฏิบัติในกิจกรรมนั้นน้อยที่สุด

3. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากแบบสอบถามเพื่อวัดการกระจายของระดับการปฏิบัติกิจกรรม

4. ตอนที่ 3 หาค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นรายชื่อจากแบบสอบถาม แล้วนำค่าที่ได้มาแปลผลโดยใช้หลักเกณฑ์วัดระดับปัญหา/อุปสรรค 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง มีปัญหา/อุปสรรคในกิจกรรมนั้นน้อยที่สุด

5. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากแบบสอบถามเพื่อวัดการกระจายของระดับการปฏิบัติกิจกรรม

6. ตอนที่ 4 นำแบบสอบถามซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดมาประมวลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี แล้วจัดลำดับความสำคัญของปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะตามจำนวนความถี่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences) ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2523)

1. ค่าร้อยละ (Percentage)

2. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

3. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้

$$SD = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

4. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบสอบถาม

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ Alpha Coefficient

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	∞	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนของข้อแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนนำมาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยายตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ด้านการบริหาร/การสอน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การดำเนินการประกันคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาใน ขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา และการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินงานประกัน คุณภาพการ ศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนัก งานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

เพื่อความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสอบถาม เพื่อแสดงสถานภาพของของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่เป็นคณะกรรมการโรงเรียน จำนวน 376 ฉบับ จากที่แจกแบบสอบถามไป 381 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.69 เมื่อพิจารณาจาก เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ด้านการบริหาร/การสอน ดังรายละเอียดตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ด้านการบริหาร/การสอน

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 เพศ				
- ชาย	37	25.50	38	16.50
- หญิง	108	74.50	193	83.50
รวม	145	100	231	100
2 ระดับการศึกษา				
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	11	7.69	15	6.50
- ปริญญาตรี	112	77.2	207	89.60
- สูงกว่าปริญญาตรี	22	15.2	9	3.90
รวม	145	100	231	100
3 ตำแหน่ง				
- ผู้บริหารสถานศึกษา	145	100	-	-
- ครูผู้สอน	-	-	231	100
รวม	145	100	231	100
4 ประสบการณ์ด้านการบริหาร/ การสอน				
- ต่ำกว่า 5 ปี	9	6.20	14	6.10
- ตั้งแต่ 5-10 ปี	32	22.10	18	7.80
- มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	104	71.70	199	86.10
รวม	145	100	231	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 74.50 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 77.20 ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งร้อยละ 100 และมีประสบการณ์ด้านการบริหารมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 71.70 ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 83.5 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 89.6 และมีประสบการณ์ด้านการสอนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 86.1

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินการประกันคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา

การวิเคราะห์การดำเนินการประกันคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอน การควบคุมคุณภาพการศึกษา และการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สรุปได้ดังรายละเอียดตารางที่ 4.2 - 4.7

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินการประกันคุณภาพของ โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน ในภาพรวม

ขั้นตอนการดำเนินการ ประกันคุณภาพ	รวม(N=376)		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา	3.77	0.60	มาก
2. การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน	3.48	0.64	มาก
รวม	3.77	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$) เมื่อพิจารณาแยกในแต่ละขั้นตอนพบว่า ขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$) และขั้นตอนการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.48$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินการประกันคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพ

ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพ	ผู้บริหาร(N=145)			ครูผู้สอน(N=231)		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา	3.83	0.56	มาก	3.74	0.62	มาก
2. การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน	3.51	0.61	มาก	3.46	0.66	ปานกลาง
รวม	3.82	0.57	มาก	3.74	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเห็นว่าทุกขั้นตอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83, 3.74$ และ 3.51 ตามลำดับ) ยกเว้นขั้นตอนการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่เห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$)

ตารางที่ 4.4 ระดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินการประกันคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกรายข้อ

ข้อที่	ขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ	ผู้บริหาร(N=145)			ครูผู้สอน(N=231)			รวม(N=376)		
		$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1	โรงเรียนดำเนินการจัดทำมาตรฐานโรงเรียน	4.21	0.89	มาก	4.08	0.91	มาก	4.13	0.90	มาก
2	ผู้บริหารให้ความสำคัญและสนับสนุนการจัดทำมาตรฐาน	4.38	0.79	มาก	4.28	0.84	มาก	4.32	0.82	มาก
3	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานโรงเรียน	4.21	0.77	มาก	4.13	0.91	มาก	4.16	0.86	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อที่	ขั้นตอน การควบคุมคุณภาพ	ผู้บริหาร(N=145)			ครูผู้สอน(N=231)			รวม(N=376)		
		$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย
4	หน่วยงานระดับจังหวัด/ อำเภอจัดอบรมครูเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานโรงเรียน	3.71	1.01	มาก	3.63	1.08	มาก	3.66	1.05	มาก
5	บุคลากรในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามมาตรฐานการเรียนการสอน	3.77	0.78	มาก	3.72	0.88	มาก	3.74	0.84	มาก
6	โรงเรียนจัดทำเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียนเผยแพร่ให้บุคลากรได้รับทราบข้อมูล	3.87	0.88	มาก	3.77	0.93	มาก	3.81	0.91	มาก
7	โรงเรียนมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน	3.95	0.79	มาก	3.83	0.85	มาก	3.87	0.83	มาก
8	โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานที่ชัดเจน	3.99	0.82	มาก	3.90	0.89	มาก	3.94	0.86	มาก
9	โรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร่วมกันพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอยู่เสมอ	3.79	0.88	มาก	3.76	0.91	มาก	3.77	0.90	มาก
10	โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน)	4.44	0.68	มาก	4.32	0.76	มาก	4.36	0.73	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อที่	ขั้นตอน การควบคุมคุณภาพ	ผู้บริหาร(N=145)			ครูผู้สอน(N=231)			รวม(N=376)		
		$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย
11	โรงเรียนมีการจัดทำแผน ปฏิบัติการประจำปี	4.48	0.69	มาก	4.37	0.82	มาก	4.41	0.77	มาก
12	โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือ การปฏิบัติงาน	4.25	0.87	มาก	4.13	0.93	มาก	4.18	0.90	มาก
13	โรงเรียนมีการจัดทำมาตรฐาน การปฏิบัติงานของหมวด/ ฝ่าย/งาน	3.86	0.91	มาก	3.84	0.93	มาก	3.84	0.92	มาก
14	โรงเรียนมีการจัดทำมาตรฐาน การปฏิบัติงานของบุคลากร	3.83	0.88	มาก	3.81	0.98	มาก	3.81	0.94	มาก
15	โรงเรียนมีสื่อเสริมประสบ การณ์การเรียนรู้การสอนเพื่อ เข้าสู่มาตรฐาน	3.84	0.86	มาก	3.66	0.92	มาก	3.73	0.90	มาก
16	ครูจัดทำแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของนักเรียน และท้องถิ่น	4.01	0.76	มาก	3.81	0.88	มาก	3.89	0.84	มาก
17	ครูจัดการเรียนการสอนให้นัก เรียนได้ฝึกคิดปฏิบัติจริง ประเมินและปรับปรุงตนเอง	4.01	0.69	มาก	3.87	0.78	มาก	3.93	0.75	มาก
18	ครูจัดการเรียนการสอนให้ นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง	3.88	0.70	มาก	3.76	0.80	มาก	3.81	0.76	มาก
19	ครูจัดการเรียนการสอนให้นัก เรียนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม	4.01	0.70	มาก	3.89	0.79	มาก	3.94	0.76	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อที่	ขั้นตอน การควบคุมคุณภาพ	ผู้บริหาร(N=145)			ครูผู้สอน(N=231)			รวม(N=376)		
		$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย
20	ครูจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงกับสภาพชุมชน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	3.86	0.79	มาก	3.85	0.81	มาก	3.85	0.80	มาก
21	ครูและผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมคุณลักษณะที่ดี และฝึกฝนตนเองจนเป็นนิสัย	4.14	0.79	มาก	4.07	0.86	มาก	4.10	0.83	มาก
22	โรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้อย่างมีความสุข	4.27	0.79	มาก	4.10	0.86	มาก	4.17	0.84	มาก
23	ครูจัดการเรียนการสอนโดยเสริมจุดเด่นและแก้ไขจุดด้อยของนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.73	0.76	มาก	3.72	0.85	มาก	3.73	0.81	มาก
24	ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อที่หลากหลาย	3.77	0.76	มาก	3.69	0.77	มาก	3.72	0.77	มาก
25	ครูประเมินนักเรียนครบทุกด้านอย่างต่อเนื่อง	3.67	0.70	มาก	3.56	0.82	มาก	3.60	0.78	มาก
26	โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน เพื่อจัดแหล่งเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ	3.82	0.89	มาก	3.71	0.89	มาก	3.75	0.89	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อที่	ขั้นตอน การควบคุมคุณภาพ	ผู้บริหาร(N=145)			ครูผู้สอน(N=231)			รวม(N=376)		
		$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย
27	ครูมีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน	3.49	0.86	ปาน กลาง	3.42	0.91	ปาน กลาง	3.45	0.89	ปาน กลาง
28	โรงเรียนมีการจัดแหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอ	3.81	0.82	มาก	3.61	0.83	มาก	3.69	0.83	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในภาพรวมทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ครูมีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน เมื่อพิจารณาข้อพบว่า การควบคุมคุณภาพที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอันดับแรก คือ ข้อ 11 โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ($\bar{X}=4.41$) รองลงมา คือ ข้อ 10 โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน) ($\bar{X}=4.36$)

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น ครูมีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และเมื่อพิจารณาเป็นข้อพบว่า การควบคุมคุณภาพที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอันดับแรกข้อ 11 โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี ($\bar{X}=4.48$) รองลงมา คือ ข้อ 10 โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน) ($\bar{X}=4.44$)

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น ครูมีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และเมื่อพิจารณาเป็นข้อพบว่า การควบคุมคุณภาพที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอันดับแรกคือ ข้อ 11 โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ($\bar{X}=4.37$) และ ข้อ 10 โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน) ($\bar{X}=4.32$)

สรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความเห็นตรงกันว่า การควบคุมคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น ความเห็นเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินการประกันคุณภาพ
ของโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน
ตามความคิดเห็นของของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกรายข้อ

ข้อที่	ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุงโรงเรียน	ผู้บริหาร(N=145)			ครูผู้สอน(N=231)			รวม(N=376)		
		$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย
1	โรงเรียนใช้แผนและดำเนินการตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.77	0.73	มาก	3.74	0.79	มาก	3.75	0.76	มาก
2	โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและพัฒนางาน	3.97	0.85	มาก	3.90	0.90	มาก	3.93	0.88	มาก
3	โรงเรียนมีการจัดสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนให้บุคลากรในโรงเรียนอย่างเพียงพอ	3.67	0.91	มาก	3.56	0.93	มาก	3.60	0.92	มาก
4	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมทางวิชาการ การแนะแนว การบริการสุขภาพ และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ	3.88	0.78	มาก	3.77	0.86	มาก	3.81	0.83	มาก
5	โรงเรียนและกรรมการโรงเรียนมีการประสานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียน	3.91	0.74	มาก	3.88	0.84	มาก	3.89	0.80	มาก
6	โรงเรียนมีกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นเป็นประจำ	3.96	0.83	มาก	3.96	0.86	มาก	3.96	0.85	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่	ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุงโรงเรียน	ผู้บริหาร(N=145)			ครูผู้สอน(N=231)			รวม(N=376)		
		$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย
7	โรงเรียนมีการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพภายในโรงเรียน โดยใช้วิธีการประเมินตนเอง	3.72	0.81	มาก	3.69	0.92	มาก	3.70	0.88	มาก
8	โรงเรียนดำเนินการรายงานความก้าวหน้าของการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานเป็นระยะ	3.67	0.90	มาก	3.64	0.91	มาก	3.65	0.91	มาก
9	บุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันปรับปรุงและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	3.87	0.90	มาก	3.75	0.88	มาก	3.80	0.89	มาก
10	โรงเรียนนำผลการประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุงโรงเรียนเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานเป็นประจำ	3.72	0.77	มาก	3.72	0.84	มาก	3.72	0.81	มาก
11	โรงเรียนจัดการนิเทศภายในเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาสู่มาตรฐานในทุก ๆ ด้าน	3.76	0.78	มาก	3.71	0.89	มาก	3.73	0.85	มาก
12	โรงเรียนได้รับความร่วมมือ ความช่วยเหลือและคำแนะนำจาก ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนเป็นประจำ	3.74	0.75	มาก	3.70	0.84	มาก	3.72	0.80	มาก
13	โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพอย่างเพียงพอ	3.71	0.91	มาก	3.53	0.95	มาก	3.60	0.94	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในภาพรวมทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การควบคุมคุณภาพที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอันดับแรก คือ ข้อ 6 โรงเรียนมีกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมา คือ ข้อ 2 โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน ($\bar{X} = 3.93$)

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การควบคุมคุณภาพที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอันดับแรก 2 โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและพัฒนางาน ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมา ข้อ 6 โรงเรียนมีกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.96$)

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การควบคุมคุณภาพที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอันดับแรกคือ ข้อ 6 โรงเรียนมีกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมา คือ ข้อ 2 โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและพัฒนางาน ($\bar{X} = 3.93$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนนทบุรี ดังรายละเอียดตารางที่ 4.6 – 4.9

ตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาใน
โรงเรียนประถมศึกษา ในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ตามความคิดเห็นของของผู้บริหารสถานศึกษา
และครูผู้สอน จำแนกรายข้อ

ข้อที่	ขั้นตอน การควบคุมคุณภาพ	ผู้บริหาร(N=145)			ครูผู้สอน(N=231)			รวม(N=376)		
		$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย
1	การจัดทำมาตรฐานโรงเรียน	3.00	1.05	ปาน กลาง	2.83	1.15	ปาน กลาง	2.90	1.11	ปาน กลาง
2	การสนับสนุนการจัดทำมาตรฐานของผู้บริหาร	2.70	1.19	ปาน กลาง	2.49	1.22	น้อย	2.57	1.21	ปาน กลาง
3	การแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานโรงเรียน	2.65	1.10	ปาน กลาง	2.46	1.26	น้อย	2.53	1.20	ปาน กลาง
4	การจัดอบรมครูเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานโรงเรียนของหน่วยงานระดับจังหวัด/อำเภอ	2.86	1.17	มาก	2.60	1.22	ปาน กลาง	2.70	1.21	ปาน กลาง
5	การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการเรียนการสอนของบุคลากรในโรงเรียน	2.68	1.07	ปาน กลาง	2.53	1.11	ปาน กลาง	2.59	1.10	ปาน กลาง
6	การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียนเผยแพร่ให้บุคลากรได้รับทราบข้อมูล	2.66	1.09	ปาน กลาง	2.63	2.40	ปาน กลาง	2.64	2.00	ปาน กลาง
7	การจัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน	2.70	1.04	ปาน กลาง	2.68	2.28	ปาน กลาง	2.69	1.90	ปาน กลาง
8	การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน	2.77	1.13	ปาน กลาง	2.47	1.15	น้อย	2.59	1.15	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อที่	ขั้นตอน การควบคุมคุณภาพ	ผู้บริหาร(N=145)			ครูผู้สอน(N=231)			รวม(N=376)		
		$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย
9	ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ และสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดในการ พัฒนาบุคลากรในโรงเรียน	2.68	1.10	ปาน กลาง	2.58	1.14	ปาน กลาง	2.62	1.13	ปาน กลาง
10	การจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน)	2.57	1.31	ปาน กลาง	2.41	1.28	น้อย	2.47	1.29	น้อย
11	การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี	2.42	1.46	น้อย	2.30	1.34	น้อย	2.35	1.39	น้อย
12	การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ของโรงเรียน	2.54	1.28	ปาน กลาง	2.42	1.23	น้อย	2.47	1.25	น้อย
13	การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติ งานของหมวด /ฝ่าย /งาน	2.70	1.08	ปาน กลาง	2.55	1.11	ปาน กลาง	2.61	1.10	ปาน กลาง
14	การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติ งานของบุคลากร	2.71	1.05	ปาน กลาง	2.54	1.10	ปาน กลาง	2.61	1.08	ปาน กลาง
15	การจัดสื่อเสริมประสบการณ์ การเรียนการสอนเพื่อเข้าสู่ มาตรฐานของโรงเรียน	2.82	1.03	ปาน กลาง	2.64	1.06	ปาน กลาง	2.71	1.05	ปาน กลาง
16	การจัดทำแผนการเรียนการสอน ของครู	2.70	1.16	ปาน กลาง	2.55	1.15	ปาน กลาง	2.61	1.15	ปาน กลาง
17	การจัดเรียนการสอนให้นัก เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ประเมินและปรับปรุงตนเอง	2.67	1.17	ปาน กลาง	2.58	1.10	ปาน กลาง	2.61	1.13	ปาน กลาง
18	การจัดการเรียนการสอนให้ นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วย ตนเองของครู	2.74	1.15	ปาน กลาง	2.61	1.16	ปาน กลาง	2.66	1.16	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อที่	ขั้นตอน การควบคุมคุณภาพ	ผู้บริหาร(N=145)			ครูผู้สอน(N=231)			รวม(N=376)		
		$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย
19	การจัดการเรียนการสอนให้นัก เรียนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน	2.64	1.18	ปาน กลาง	2.48	1.23	ปาน กลาง	2.55	1.21	ปาน กลาง
20	การจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงกับสภาพชุมชน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	2.60	1.06	ปาน กลาง	2.48	1.10	น้อย	2.53	1.08	ปาน กลาง
21	การจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณ ธรรม จริยธรรม คุณลักษณะ ที่ดี และฝึกฝนตนเอง	2.66	1.20	ปาน กลาง	2.49	1.22	น้อย	2.56	1.21	ปาน กลาง
22	การจัดสิ่งแวดล้อมและ บรรยากาศที่ส่งเสริมให้นัก เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข	2.54	1.26	ปาน กลาง	2.42	1.26	น้อย	2.47	1.26	น้อย
23	การจัดการเรียนการสอนโดย ใช้สื่อที่หลากหลาย	2.66	1.13	ปาน กลาง	2.55	1.07	ปาน กลาง	2.59	1.09	ปาน กลาง
24	การประเมินนักเรียนครบทุก ด้าน	2.81	1.03	ปาน กลาง	2.59	1.10	ปาน กลาง	2.68	1.08	ปาน กลาง
25	การประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลใน ชุมชน เพื่อจัดแหล่งเรียนรู้ และ พัฒนาผู้เรียนตาม ศักยภาพ	2.64	1.00	ปาน กลาง	2.50	1.05	ปาน กลาง	2.55	1.04	ปาน กลาง
26	การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนา ผู้เรียนของครู	2.82	0.95	ปาน กลาง	2.64	0.95	ปาน กลาง	2.71	0.95	ปาน กลาง
27	การจัดแหล่งข้อมูลและแหล่ง เรียนรู้ของโรงเรียน	2.66	1.06	ปาน กลาง	2.65	1.09	ปาน กลาง	2.65	1.07	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในภาพรวมมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อ 10 การจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน) ข้อ 11 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ข้อ 12 การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของโรงเรียน และข้อ 22 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ อย่างมีความสุข ที่มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.47, 2.35, 2.47$ และ 2.47 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ปัญหาอุปสรรคในการควบคุมคุณภาพที่มีอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรก คือ ข้อ 1 การจัดทำ มาตรฐานโรงเรียน ($\bar{X}=2.90$) รองลงมา คือ ข้อ 15 การจัดสื่อเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อเข้าสู่ มาตรฐานของโรงเรียน ($\bar{X}=2.71$) และข้อ 26 การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนของครู ($\bar{X}=2.71$)

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ยกเว้น ข้อ 11 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ที่มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.42$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาอุปสรรคในการควบคุมคุณภาพที่มีอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรก ข้อ 1 การจัดทำมาตรฐานโรงเรียน ($\bar{X}=3.00$) รองลงมา คือ ข้อ 4 การจัดอบรมครูเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานโรงเรียนของหน่วยงานระดับจังหวัด/อำเภอ ($\bar{X}=2.86$)

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในภาพรวมมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ข้อ 3 การแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานโรงเรียน ข้อ 8 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน ข้อ 10 การจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน) ข้อ 11 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ข้อ 12 การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของโรงเรียน ข้อ 19 การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน ข้อ 20 การจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงกับสภาพชุมชน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ข้อ 21 การจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่ดี และฝึกฝนตนเอง และข้อ 22 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ อย่างมีความสุข ที่มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการควบคุมคุณภาพที่มีอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรก คือ ข้อ 1 การจัดทำมาตรฐานโรงเรียน ($\bar{X}=2.83$) รองลงมา คือ ข้อ 7 การจัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน ($\bar{X}=2.68$)

ตารางที่ 4.7 การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาใน
โรงเรียนประถมศึกษา ในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกรายข้อ

ข้อที่	ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุงโรงเรียน	ผู้บริหาร(N=145)			ครูผู้สอน(N=231)			รวม(N=376)		
		$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย
1	การดำเนินการตามแผนของ โรงเรียน	2.73	1.03	ปาน กลาง	2.50	1.14	ปาน กลาง	2.59	1.10	ปาน กลาง
2	การจัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทน ให้บุคลากรในโรงเรียน	2.81	1.05	ปาน กลาง	2.54	1.10	ปาน กลาง	2.65	1.09	ปาน กลาง
3	การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การแนะแนว การบริการสุขภาพ และกิจกรรมส่งเสริมการ เรียนรู้อื่น ๆ	2.65	1.04	ปาน กลาง	2.50	1.04	ปาน กลาง	2.56	1.04	ปาน กลาง
4	การประสานความร่วมมือเพื่อ การพัฒนาโรงเรียนระหว่าง โรงเรียนและกรรมการโรงเรียน	2.68	1.02	ปาน กลาง	2.45	1.13	น้อย	2.54	1.09	ปาน กลาง
5	การจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่น	2.56	1.19	ปาน กลาง	2.40	1.09	น้อย	2.46	1.13	น้อย
6	การดำเนินการตรวจสอบคุณภาพภายในโรงเรียน โดยการ ประเมินตนเอง	2.77	1.09	ปาน กลาง	2.56	1.07	ปาน กลาง	2.64	1.08	ปาน กลาง
7	การรายงานความก้าวหน้าของ การพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน	2.71	1.15	ปาน กลาง	2.57	1.08	ปาน กลาง	2.62	1.11	ปาน กลาง
8	ความร่วมมือของบุคลากรใน การปรับปรุงและพัฒนางาน	2.67	1.12	ปาน กลาง	2.54	1.10	ปาน กลาง	2.59	1.11	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อที่	ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุงโรงเรียน	ผู้บริหาร(N=145)			ครูผู้สอน(N=231)			รวม(N=376)		
		$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย	$\bar{X}$	SD	ความ หมาย
9	การนำผลการประเมินตนเอง มาใช้ในการปรับปรุงโรงเรียน	2.69	1.04	ปาน กลาง	2.50	1.08	ปาน กลาง	2.57	1.07	ปาน กลาง
10	การนิเทศภายในเพื่อการปรับ ปรุงและพัฒนาสู่มาตรฐาน	2.57	0.98	ปาน กลาง	2.48	1.02	น้อย	2.51	1.00	ปาน กลาง
11	ความร่วมมือ ความช่วยเหลือ และ คำแนะนำจากผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อการปรับปรุง และพัฒนา โรงเรียน	2.63	1.01	ปาน กลาง	2.44	1.02	น้อย	2.51	1.02	ปาน กลาง
12	การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ ในการพัฒนาและปรับปรุง คุณภาพ	2.87	1.04	ปาน กลาง	2.75	1.14	ปาน กลาง	2.80	1.10	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในภาพรวมมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อ 5 การจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ที่มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ปัญหาอุปสรรคในการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ที่มีอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรก คือ ข้อ 12 การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ ($\bar{X}=2.80$) รองลงมา คือ ข้อ 2 การจัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนให้บุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X}=2.65$)

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในภาพรวมทุกข้อมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาอุปสรรคในการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ที่มีอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรก คือ ข้อ 12 การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ ($\bar{X}=2.87$)

รองลงมา คือ ข้อ 2 การจัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนให้กับบุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.81$)

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในภาพรวมมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ข้อ 4 การประสานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนระหว่างโรงเรียนและกรรมการโรงเรียน ข้อ 5 การจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่น ข้อ 10 การนิเทศภายในเพื่อปรับปรุงและพัฒนาสู่มาตรฐาน และข้อ 11 ความร่วมมือความช่วยเหลือและคำแนะนำจากผู้ปกครองและชุมชนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน ที่มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียนที่มีอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรก คือ ข้อ 12 การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ ($\bar{X} = 2.75$) รองลงมา คือ ข้อ 7 การรายงานความก้าวหน้าของการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน ($\bar{X} = 2.57$)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา

ที่	การควบคุมคุณภาพการศึกษา	ความถี่	อันดับที่
1	การศึกษาในปัจจุบันนี้ขาดบุคลากร ควรจัดบุคลากรให้เพียงพอครบชั้นเรียน	12	1
2	สถานศึกษาควรจัดอบรมวิธี การพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง	7	2
3	ครูผู้สอนมีภาระงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเรียนการสอนมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาในการพัฒนาคุณภาพเท่าที่ควร	6	3
4	ควรมีการตรวจสอบและประเมินผลนักเรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง	6	3

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ที่	การควบคุมคุณภาพการศึกษา	ความถี่	อันดับที่
5	จัดสรรงบประมาณช่วยเหลือโรงเรียนให้เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพ	6	3
6	สถานศึกษาเอกสาร สื่อประกอบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพให้แก่โรงเรียน จากเงินงบประมาณ	5	4
7	ควรจัดงบประมาณให้เพียงพอและทันต่อความต้องการในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา	5	4
8	กระบวนการเรียนการสอนต้องไปตามมาตรฐาน ต้องทำมาตรฐานการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4	5
9	ควรจัดหาสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัยให้เพียงพอต่อความจำเป็น เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ	3	6
10	ควรมีคณะกรรมการควบคุมและประเมินคุณภาพการศึกษาและมีการประเมินคุณภาพการศึกษาในภาพรวมและระดับชาติต่อไป	3	6
11	ผู้ปกครองต้องให้การสนับสนุนการเรียนการสอนให้มากกว่าที่เป็นอยู่	2	7
12	ทุกฝ่ายควรเห็นความสำคัญทางการศึกษา ที่ต้องพัฒนาทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะคุณธรรมจริยธรรม	2	7
13	คุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพของนักเรียน ซึ่งมีปัจจัยหลายประการมาเกี่ยวข้อง ทั้งด้านสุขภาพ ระดับพัฒนาการของสมอง ความอบอุ่นของครอบครัว ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง กระแสความนิยมของสังคม แฟชั่น สื่อ เป็นต้น ทำให้คุณภาพการสอนของครูส่งผลถึงคุณภาพนักเรียนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น จึงเป็นภาระร่วมกันของทุกฝ่ายที่จะต้องช่วยกันพัฒนานักเรียน ให้ได้ผลตามที่ต้องการ	2	7
14	ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเป็นผู้กำหนดปฏิทินการทำงานและมีแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นไปตามตัวบ่งชี้ของแต่ละมาตรฐาน	2	7
15	การกำหนดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถปฏิบัติได้จริง	2	7

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ที่	การควบคุมคุณภาพการศึกษา	ความถี่	อันดับที่
16	ควรมีคณะกรรมการให้คำปรึกษาแนะนำ พาไปดูโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี	2	7
17	การควบคุมคุณภาพการศึกษาทำให้การศึกษาโดยรวมมีมาตรฐานเดียวกัน เพราะสะดวกในการรับนักเรียนจากช่วงชั้นหนึ่งไปยังอีกช่วงชั้นหนึ่งเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน	1	8
18	จัดข้อสอบกลางให้กับโรงเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมคล้ายกัน	1	8
19	ประชุมสัมมนาครูเพื่อวางแผนงานในการสอนร่วมกัน	1	8
20	ควรมีหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบโดยตรง ไม่ควรมีเจ้านายหลายคนดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้มาตรฐานเดียวกัน	1	8
21	ควรจัดหาครูผู้สอนที่มีความรู้ ความชำนาญต่อสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย	1	8
22	ควรจัดรายการเผยแพร่ความรู้และกระบวนการใหม่ ๆ ผ่านสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ	1	8
23	การประเมินคุณภาพของสถานศึกษา ควรกำหนดให้ศึกษานิเทศก์เป็นผู้ประเมินโรงเรียนแบบ สมศ. เพื่อประหยัดงบประมาณ	1	8
24	เจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการศึกษาแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบ	1	8
25	สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานคุณภาพการศึกษาขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อให้การทำงานมีระบบชัดเจนยิ่งขึ้น	1	8
26	ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาควรเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการปฏิรูปการศึกษาในท้องถิ่นนั้น ๆ	1	8
27	ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ร่วมประเมินคุณภาพครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา	1	8

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นและ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ในอันดับแรก คือ การศึกษาในปัจจุบันนี้ขาดบุคลากร ควรจัดบุคลากรให้เพียงพอ ครบชั้นเรียน รองลงมา คือ สถานศึกษาควรจัดอบรมวิธี การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาแก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง และ ครูผู้สอนมีภาระงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเรียนการสอน มากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาในการพัฒนาคุณภาพเท่าที่ควร ควรมีการตรวจสอบและประเมินผล นักเรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือโรงเรียนให้เพียงพอกับการ พัฒนาคุณภาพ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นนทบุรี ในขั้นตอนการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน

ที่	การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน	ความถี่	อันดับที่
1	ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการปรับปรุงโรงเรียน	8	1
2	การตรวจสอบต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ผู้ตรวจสอบควรเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิเชี่ยวชาญด้านการศึกษาเป็นการเฉพาะ	3	2
3	ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	2	3
4	มีคณะกรรมการประเมินการปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และผู้ตรวจสอบควรเป็นกรรมการชุดเดียวกัน	2	3
5	จัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานตรงความรู้ความสามารถและมีอิสระใน การปฏิบัติงาน	2	3
6	ควรตรวจสอบทุกครั้งว่าสนองตามมาตรฐานการศึกษาหรือไม่	1	4
7	ควรส่งเสริมการให้ความรู้มากกว่าการตรวจสอบ	1	4
8	บุคลากรในโรงเรียนต้องมีความพร้อม สำหรับรองรับการตรวจสอบ และปรับปรุงโรงเรียนตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	1	4
9	ควรมีความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	1	4
10	การปรับปรุงโรงเรียนควรมุ่งเน้นด้านวิชาการเป็นหลัก	1	4
11	ควรจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอ	1	4
12	ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ	1	4
13	โรงเรียนควรมีห้องสำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์	1	4

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ที่	การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน	ความถี่	อันดับที่
14	การตรวจสอบเป็นไปได้อย่างยากเพราะมาตรฐานของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนจะไม่เท่ากัน	1	4
15	มาตรฐานของโรงเรียนจะต้องตรวจสอบได้ตลอดเวลา	1	4
16	ครูในโรงเรียนจะต้องได้รับการประเมินคุณภาพทุกคน	1	4
17	การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียนเป็นสิ่งที่ควรทำอย่างสม่ำเสมอ	1	4
18	ควรตรวจสอบจากผลผลิตถือตัวนักเรียนดีที่สุด	1	4
19	ควรประเมินครูทุกปี จากการจัดการเรียนการสอนแทนการประเมินจากรายงาน	1	4
20	ศึกษานิเทศก์จังหวัด และอำเภอควรออกมาให้คำแนะนำและช่วยเหลือ	1	4

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาด้านการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียนในอันดับแรก คือ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการปรับปรุงโรงเรียน รองลงมา คือ การตรวจสอบต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ผู้ตรวจสอบควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเชี่ยวชาญด้านการศึกษาเป็นการเฉพาะ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีคณะกรรมการประเมินการปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และผู้ตรวจสอบควรเป็นกรรมการชุดเดียวกัน และจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานตรงความรู้ความสามารถและมีอิสระในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	ความถี่	อันดับที่
1.	จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอที่สามารถบริหารงานได้	4	1
2.	ควรจัดสวัสดิการที่ดีและเพียงพอในการครองชีพ	3	2
3.	โรงเรียนควรมีบุคลากรด้านธุรการ การเงินโดยตรง	3	2
4.	ควรส่งเสริมให้ความรู้ในการพัฒนาทางการศึกษากับครู	2	3
5.	ควรแจ้งผลการวิจัยให้หน่วยงานเกี่ยวข้องรับทราบด้วย เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาต่อไป	2	3
7.	มาตรฐานที่กำหนดต้องมีการตรวจสอบ และมีการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตลอดเวลา	1	4
8.	ควรประเมินและจัดระดับของสถานศึกษาที่มีองค์ประกอบใกล้เคียงกัน	1	4
9.	จัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการเรียนการสอน เช่น Computer เครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น	1	4
10.	บุคลากรผู้สอนมีความชำนาญเฉพาะทางเป็นอุปสรรคในการจัดการสอนแบบร่วมชั้นเรียน	1	4
11.	นโยบายของรัฐต้องชัดเจน ให้ขวัญกำลังใจครู	1	4
12.	มาตรฐานโรงเรียนจะไม่เหมือนกันเพราะสภาพสังคม ชุมชนของโรงเรียนแตกต่างกัน	1	4
13.	บุคลากรในโรงเรียนจะต้องพัฒนาทางด้านวิชาการ	1	4
14.	จัดการอบรมทางด้านกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่มสาระให้บ่อยครั้ง	1	4
15.	กลุ่มสาระ ๘ สาระ การเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น	1	4
16.	การประเมินบุคลากรจะต้องประเมินอย่างน้อยละหนึ่งครั้ง	1	4
17.	แผนปฏิบัติงานประจำปีจะต้องทำได้ตรงกับเป้าหมาย	1	4

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในอันดับแรก คือ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอที่สามารถบริหารงานได้ รองลงมา คือ ควรจัดสวัสดิการที่ดีและเพียงพอในการครองชีพอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนควรมีบุคลากรด้านธุรการ การเงินโดยตรง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ในบทนี้จะสรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล พร้อมทั้งข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 145 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี จำนวน 2,362 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน จำนวน 145 คน และครูผู้สอน จำนวน 236 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร รวมทั้งสิ้น 381 คน
2. เครื่องมือการวิจัย เป็นแบบสอบถามเป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยแบ่ง แบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน

ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟา ของแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เท่ากับ 0.91

และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งและรับคืนด้วยตนเอง ทั้ง 145 โรงเรียน แบบสอบถามที่ส่งไป 381 ฉบับ ได้รับคืน 376 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.69

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ด้านการบริหารการสอนโดยหาค่าร้อยละ และวิเคราะห์การดำเนินการและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำแบบสอบถามซึ่งเป็นปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษามาประมวล แล้วจัดลำดับความสำคัญของปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะตามจำนวนความถี่

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกในแต่ละขั้นตอนพบว่า ขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และขั้นตอนการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนพบว่าทุกขั้นตอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นขั้นตอนการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่เห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในภาพรวมทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การควบคุมคุณภาพ

พบว่า การควบคุมคุณภาพที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอันดับแรก คือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี รองลงมา คือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน) โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การควบคุมคุณภาพที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอันดับแรกข้อ11 โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี รองลงมา คือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน(ธรรมนูญโรงเรียน) ส่วนความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การควบคุมคุณภาพที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอันดับแรกคือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และ โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน)

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในภาพรวมทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การควบคุมคุณภาพที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอันดับแรก คือ โรงเรียนมีกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นเป็นประจำ รองลงมา คือ โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและพัฒนางาน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าทุกข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การควบคุมคุณภาพที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอันดับแรก คือโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและพัฒนางาน รองลงมา คือโรงเรียนมีกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นเป็นประจำ ส่วนความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การควบคุมคุณภาพที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอันดับแรกคือ โรงเรียนมีกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นเป็นประจำ รองลงมา คือ โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

2. สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในภาพรวมมีปัญหาลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น การจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน) การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของโรงเรียน และ การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ที่มีปัญหาลักษณะอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ปัญหาลักษณะในการควบคุมคุณภาพที่มีอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรก คือ การจัดทำมาตรฐานโรงเรียน รองลงมา คือ การจัดสื่อเสริมประสบการณ์ การเรียนการสอนเพื่อเข้าสู่มาตรฐานของโรงเรียน และการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนของครู

โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าในภาพรวมมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ที่มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการควบคุมคุณภาพที่มีอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรก คือ การจัดทำมาตรฐานโรงเรียน รองลงมา คือ การจัดอบรมครูเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานโรงเรียนของหน่วยงานระดับจังหวัด/อำเภอ ส่วนความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า ในภาพรวมมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น การแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานโรงเรียน การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน การจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน) การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน การจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงกับสภาพชุมชน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่ดี และฝึกฝนตนเอง และการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ที่มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการควบคุมคุณภาพที่มีอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรก คือ การจัดทำมาตรฐานโรงเรียน รองลงมา คือ การจัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน พบว่า ในภาพรวมมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น การจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ที่มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน ที่มีอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรก คือ การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ รองลงมา คือ การจัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนให้กับบุคลากรในโรงเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าในภาพรวมทุกข้อมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียนที่มีอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรก คือ การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ รองลงมา คือ การจัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนให้กับบุคลากรในโรงเรียน ส่วนความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า ในภาพรวมมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับ ปานกลาง ยกเว้น การประสานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนระหว่างโรงเรียนและกรรมการโรงเรียน การจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่น การนิเทศภายในเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาสู่มาตรฐาน และ ความร่วมมือ ความช่วยเหลือและคำแนะนำจากผู้ปกครองและชุมชนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนที่มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ปัญหา

อุปสรรคในการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียนที่มีอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรก คือ การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ รองลงมา คือ การรายงานความก้าวหน้าของการพัฒนา โรงเรียนสู่มาตรฐาน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สำคัญ ขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การศึกษาในปัจจุบันขาดแคลนบุคลากร ควรจัดบุคลากรให้เพียงพอกับชั้นเรียน สถานศึกษาควรจัดอบรมพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ครูมีภาระกิจด้านอื่นนอกจากการสอนมากเกินไปจึงมีเวลาไม่เพียงพอในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ควรมีการตรวจสอบและประเมินผลนักเรียนเป็นระยะและต่อเนื่อง และจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ขั้นตอนการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนอย่างเพียงพอต่อการปรับปรุงโรงเรียน การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ผู้ตรวจสอบควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาเป็นการเฉพาะ ควรมีคณะกรรมการการประเมินและปรับปรุงโรงเรียน และจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานตรงตามความรู้ ความสามารถ และมีอิสระในการปฏิบัติงาน ส่วนข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้แก่ การเสนอให้มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ จัดสวัสดิการที่ดีและเพียงพอในการครองชีพ และโรงเรียนควรมีบุคลากรด้านธุรการและการเงิน โดยเฉพาะ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนนทบุรี พบประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. จากการศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนนทบุรี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เมื่อพิจารณาในภาพรวมและรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกและรองลงมาตามความคิดเห็นโดยรวมและแยกกลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเป็น ข้อเดียวกัน คือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และ โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน

จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และแผนพัฒนาโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่มีการปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นประจำทุกปี มีขั้นตอนการดำเนินการที่ได้รับการยอมรับร่วมกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ความคิดเห็นโดยรวม ความคิดเห็นของ

ผู้บริหารสถานศึกษา และความคิดเห็นของครูผู้สอนอยู่ในระดับมากเหมือนกัน และเห็นความสำคัญเป็นอันดับแรกเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 (2543 : 38) ได้ศึกษาวิจัยสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ปี 2543 พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการด้านการวางแผนคุณภาพในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 99.30

ด้านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียนมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เมื่อพิจารณาในภาพรวมและรายข้อพบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกและรองลงมาตามความคิดเห็นโดยรวมและครูผู้สอนเป็นข้อเดียวกัน คือ โรงเรียนมีกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และ หน่วยงานอื่นเป็นประจำ รองลงมา คือ โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและพัฒนางาน ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คือ โรงเรียนมีกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นเป็นประจำ รองลงมา คือ โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเห็นความสำคัญของกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นเป็นประจำ และการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและพัฒนางาน จึงทำให้กิจกรรมทั้ง 2 ข้อนี้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกและรองลงมาเหมือนกันแต่สลับอันดับตามความคิดเห็นอยู่บ้าง

2. สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยรวมทั้ง 2 กลุ่ม และแยกเป็นรายกลุ่มอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน โดยข้อที่มีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางตามความคิดเห็นมากเป็นอันดับแรกและรองลงมาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่เป็นกรรมการ โรงเรียนโดยรวมทั้ง 2 กลุ่ม และแยกเป็นรายกลุ่ม เป็นอันดับแรก คือ การจัดทำมาตรฐานโรงเรียนเหมือนกัน ส่วนอันดับรองลงมาจะแตกต่างกันไปตามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม

จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเห็นว่า การจัดทำมาตรฐานโรงเรียน เป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญอยู่ในอันดับแรกของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันมาตรฐานการจัดการศึกษายังไม่มีความเป็นเอกภาพเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และยังมีความเหลื่อมล้ำของการจัดทำ

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่าง ๆ อยู่มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 (2543 : 38) ได้ศึกษาวิจัยสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ปี 2543 พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการด้านการวางแผนคุณภาพในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 99.30 ส่วนการวางแผนคุณภาพในด้านการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน มีการดำเนินการในการจัดทำน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.88

ด้านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่ามีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางมากเป็นอันดับแรกตามความคิดเห็นโดยรวม ความคิดเห็นของผู้บริหารและของครูผู้สอนเป็นข้อเดียวกัน คือ การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ ส่วนรองลงมาตามความคิดเห็นโดยรวมและความคิดเห็นของผู้บริหาร คือ การจัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนให้บุคลากรในโรงเรียนเหมือนกัน ส่วนความคิดเห็นของครูผู้สอนเห็นว่า เห็นว่าปัญหาอุปสรรครองลงมา คือ การรายงานความก้าวหน้าของการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน

จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเห็นว่า การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพเป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญอยู่ในอันดับแรกของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาอยู่ในภาวะของการขาดแคลนงบประมาณซึ่งมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ส่วนอันดับรองลงมาที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าอันดับรองลงมาได้แก่ การจัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนให้บุคลากรในโรงเรียนเหมือนกัน ส่วนครูผู้สอนเห็นว่าอันดับรองลงมาได้แก่ คือการรายงานความก้าวหน้าของการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน อาจเป็นเพราะว่าโดยธรรมชาติของภาวะหน้าที่ความรับผิดชอบผู้บริหารต้องเป็นผู้มีหน้าที่จัดการ ดูแลการทำงานและ สวัสดิการของผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ จึงทำให้กังวลในเรื่องของการจัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนให้บุคลากรในโรงเรียนเหมือนกันมากกว่า ส่วนครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานโดยตรง จึงมีความกังวลในเรื่องของการรายงานความก้าวหน้าของการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ควรนำผลการวิจัยเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ควรนำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

3) ผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาให้มีคุณภาพ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพกับกลุ่มประชากรอื่น

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดต่าง ๆ

3) ควรมีการศึกษาให้ทราบถึงสาเหตุของความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ตามสถานภาพพื้นฐาน เช่น อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

บรรณานุกรม

- กสิกรไทย , ธนาคาร . “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์สู่ความก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติในศตวรรษหน้า” เอกสารประกอบการสัมมนาระดับชาติ เรื่องยุทธศาสตร์การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์. หน้า 25-30 กรุงเทพมหานคร : ธนาคาร กสิกรไทย,2538
- กรุงเทพมหานคร, สำนักงานการศึกษา,กองวิชาการ . ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด , 2543
- _____ . การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด , 2543
- กสิกรไทย , ธนาคาร . “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์สู่ความก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติในศตวรรษหน้า” เอกสารประกอบการสัมมนาระดับชาติ เรื่องยุทธศาสตร์การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์. หน้า 25-30 กรุงเทพมหานคร : ธนาคาร กสิกรไทย,2538
- กาญจนา เวชวิฐาน และคณะ . การศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี . การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาลันนเรศวร,2543. อัดสำเนา.
- เกรียงศักดิ์ ศิลาพัฒน์ .”การศึกษาเชิงคุณลักษณะเกี่ยวกับการจัดระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามัธยม เขตการศึกษา 9” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่องการวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษา. หน้า 144-147. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,2536.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์ . การประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา . กรุงเทพมหานคร : 2543. (อัดสำเนา)
- เกษม วัฒนชัย . “การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา” เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องการประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. หน้า 15-20 . กรุงเทพมหานคร : สมาคมสถาบันเอกชนแห่งประเทศไทย, 2541.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,2539.

_____ . ก้าวสู่มาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.

_____ . คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2542 ปีปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.

_____ . คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2541

_____ . คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. ประมวลผลการระดมความคิด วิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาของประชาชนในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2543.

_____ . นาง ชาญฉัตรกรรม และคณะ. ศึกษาความพร้อมและศักยภาพการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนเทคโนโลยีภาคเหนือตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน . การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษา
มหาวิทยาลัย พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2541 . อัดสำเนา.

_____ . กิม คำพิมพ์า และคณะ. ศึกษาความพร้อมที่จะรับการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย . การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2541 . อัดสำเนา.

_____ . รอง ทวีแสงสกุลไทย. การควบคุมคุณภาพสำหรับนักบริหารและกรณีศึกษา . กรุงเทพมหานคร : เอเซียเพรส, 2533.

_____ . เชา ทองสุวรรณ. “การปฏิรูปครูเพื่อปฏิรูปการศึกษาไทย” เอกสารการสัมมนาทางวิชาการสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ณ ห้องจันทร์เกษม หอประชุมคุรุสภา กรุงเทพฯ . 6-7 สิงหาคม 2542 . คำนำ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชนพร, 2542.

_____ . เนศ คิธรุ่งเรือง. “การประกันคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” . วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2539. อัดสำเนา.

_____ . เวลจันทร์ ถักยิดานนท์. การศึกษาความพร้อมและปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. ปรินญานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏจอมบึง : 2544.

นคร เกษรสุริยวงศ์ และคณะ. “ศึกษาสภาพและปัญหาของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ของคณะกรรมการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอถานสง จังหวัด
อุทัยธานี”. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต พิชญ โลก : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2541. อัดสำเนา.

รุ่ง เอ็งสุโสภณ และคณะ. “การศึกษาความพร้อมและปัญหาในการนำโรงเรียนเข้าสู่การประกัน
คุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครสวรรค์”.
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต พิชญ โลก : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2541. อัดสำเนา.

ะกอบ คุณารักษ์ และคณะ. สภาพความพร้อมของหน่วยงานทางการศึกษาต่อการปฏิรูป
การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

ะเวศ วะสี. การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานคณะกรรมการประม
ศึกษาแห่งชาติ. 2542. อัดสำเนา.

ะราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก.

19 สิงหาคม 2542.

เนาโครงสร้างส่วนราชการและอัตราค่าจ้าง, สำนัก. กระทรวงศึกษาธิการ. โครงการเสริม
ประสิทธิภาพส่วนราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2540-2544. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541.

สรศักดิ์ เพ็ญ. การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา. ราชบุรี : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญ
ศึกษาเขตการศึกษา 5, 2541. อัดสำเนา.

แก้วแดง. การประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก. บริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิชย์
จำกัด. กรุงเทพฯ ฯ : 2544.

----. ปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2541.

งรับมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. รวมบทความการบรรยายพิเศษในรอบ 1
ปี สมศ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรองรับมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

ชบัณฑิตสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพมหานคร:
อักษรเจริญทัศน์, 2525.

ภัทร ภูเจริญ. แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ:
บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2542.

เทนนา เมืองจันทร์. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการและสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนักเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529. อัดสำเนา.

กการ , กรม . รายงานการวิจัยการจัดการศึกษาระดับประถม มัธยม และอาชีวศึกษาของไทยในศตวรรษหน้าที่สอดคล้องกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. กรุงเทพมหานคร : กองการวิจัย กรมวิชาการ, 2534.

_____ . การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ, 2542.

ไจ้จันทร์ ทองประเสริฐ. “การประกันคุณภาพการศึกษา”. วารสารบัณฑิตสถาน. กุมภาพันธ์ 2543.

ไจ้ชัย วงศ์พัฒน์. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนำการบริหารระบบควบคุมคุณภาพมาใช้ในการบริหารโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2530 .อัดสำเนา

ยานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5, หน่วย. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน. ราชบุรี: หน่วยการศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5, 2542 .อัดสำเนา.

_____ . รายงานการวิจัยสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. ราชบุรี : หน่วยการศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5, 2543. อัดสำเนา.

งบ ลักษณะ. “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้จังหวัดดำเนินงานพัฒนาและประเมินคุณภาพการศึกษา”. การวิจัยทางการศึกษา. 25(2) เมษายน-ธันวาคม 2534 : 20-32

มเกียรติ ชอบผล. คุณภาพการศึกษา. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง คุณภาพการศึกษา : ปัญหาที่รอการแก้. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป. อัดสำเนา
มกิด พรหมจ้อย และสุพัตร์ พิบูลย์. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. นนทบุรี: โรงพิมพ์จุฑาพรดีไซด์

เมศักดิ์ คลประสิทธิ์. การประกันคุณภาพการศึกษา : พลังและความหวัง. สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 2542 อัดสำเนา.

เมาน ชาดิยานนท์. แนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : 2540. อัดสำเนา.

กรมสามัญศึกษา , กรม. กลยุทธ์การบริหารเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, 2540ก.

_____ . การประกันคุณภาพการศึกษากรมสามัญ เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, 2542ข.

ปานนท์ เกตุทัต. แนวความคิดในการประกันคุณภาพทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา

ในยุคโลกาภิวัตน์. เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ ในพิธีเปิดการสัมมนา

เรื่อง แนวความคิดในการประกันคุณภาพทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในยุค

โลกาภิวัตน์ ณ วิทยาลัยเซนต์จอห์น 15 มิถุนายน 2538.

นต ปันธราช. “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในระบบ

การศึกษาไทย” วารสารข้าราชการครู. 19(6) : สิงหาคม-กันยายน 2542.

เทร พูนพิพัฒน์. ระบบบริหารคุณภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด .2540.

มล ว่องวานิช. การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ, 2544.

นอ ภิรมจิตต์ผ่อง. การพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ค.ค.

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536. อัดสำเนา.

สิทธิ เวชชาชีวะ. “พิจารณาร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ” วิทยาจารย์. 98(1) เมษายน 2542 :

25-29.

รุ่ง จันทรวานิช. “การประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากระทรวงศึกษาธิการใน

แนวคิดและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ” พื้นฐานการปฏิรูปการศึกษาเพื่อประชาชน .

หน้า 79 – 87 .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว .2542.

----. “การประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา” วารสารข้าราชการครู. 19(3) :

5-8 ; กุมภาพันธ์-มีนาคม 2542.

ภาพร หล่อสมฤดี. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับครู นักเรียนและโรงเรียนที่สัมพันธ์กับคุณภาพ

ทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอที่มีความหนาแน่นต่างกัน.

กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2530.

ภาส คงทน และคณะ. สำรวจความพร้อมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของ

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยนาท.

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2541. อัดสำเนา.

osby, P. B. Quality without tears :The art of hassle-free management. Singapore:

McGraw-Hill, 1986.

yer, P. Preparing for Quality Assessment and Audit Establishing a Quality Assurance

System in Higher Education. London : CVCP Publication, 1993.

- Cuttance, P. Consumer evaluation of quality management and quality assurance systems for Schools. Papers prepared of the Australian Quality Council Conference, Sydney: NSW Department of school Education. 8-9 July 1994.
- Flood, Robert L. Beyon TQM. Chichester : John Willey & Sons, 1993.
- Green, Diana. "Trends and tissues" In International Development in Assuring Quality in Higher Education. PP. 168-177 edited by alma Craft. London : Jessica Kingsley Publishers, 1992
- Nicholls, J. Customer value in four Steps. TQM Magazine. Vol.5, No.6 (December 1993) : 49-53.
- Parsons, C. The polity and practice of quality. In C. Parsons (ed.), Quality improvement in education : Case studies in schools, Colleges and universities. pp. 1-3. London: David Fulton, 1994.
- Sallis, E. Total quality management in education. London : Kogan Page Educational Management Series, 1993.
- Stebbing, Lionel. Quality Assurance the Route to Efficiency and competitiveness. London : Ellis Horwood, 1993.
- Taguchi, G. ; Elsayed, E. A., and Hsiang, T. Quality engineering in production systems. Singapore : McGraw-Hill, 1989.
- Vroman, H. W., and Luchsinger. V.P. Managing organization quality. USA. : IRWIN, 1994.
- Whatmough, R. The listening school : Sixth formers and staff as customers of each other. Inc. Parsons(ed.), Quality improvement in education : Case studies in schools, colleges and universities. pp. 19-103. London : David Fulton, 1994.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. ดร.จักรพรรดิ วัฒนา
2. ดร.ไพรัช ถิตย์ผาด
3. ดร.บัณฑิต แทนพิทักษ์
4. ดร.บุรพาทิศ พลอยสุวรรณ
5. อาจารย์ดำรงค์ พลโภชน
6. อาจารย์ธีรวุฒิ ทองโอยฐ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

1.แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนนทบุรี ตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในกิจกรรมหลัก 2 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา และการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ดำเนินงานประกันคุณภาพและเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการประกันคุณภาพให้ประสบผลสำเร็จ

2.แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ในขั้นตอน การควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

3.ข้อมูลที่ได้รับจากท่านมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน จึงขอความกรุณาตอบตามสภาพเป็นจริงให้มากที่สุด คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อท่านหรือผู้อื่น และผู้วิจัยจะไม่นำคำตอบของท่านไปเผยแพร่ให้ผู้อื่นรับทราบ ขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาใช้เวลาและเห็นคุณค่าของการให้ข้อมูลตามแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

นายฉันทิชย์ ศรีทอง

นักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพจริงและครบทุกข้อ

รายการ	สำหรับผู้วิจัย
1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	1-3 ☐ ☐ ☐ 4 ☐
2. ระดับการศึกษา ☐ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ 2. ปริญญาตรี ☐ 3. สูงกว่าปริญญาตรี	5 ☐
3. ตำแหน่งหน้าที่ ☐ 1. ผู้บริหาร/ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ☐ 2. หัวหน้าหมวด/ฝ่าย ☐ 3. ครูผู้สอน	6 ☐
4. ประสบการณ์ด้านการบริหาร/การสอน ☐ 1. ต่ำกว่า 5 ปี ☐ 2. ตั้งแต่ 5-10 ปี ☐ 3. มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	7 ☐

ตอนที่ 2 การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษาจังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความที่ระบุถึงกิจกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษา
และกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ระดับการปฏิบัติของแต่ละรายการให้ตรงกับสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด
โดยแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติในเรื่องนั้น มากที่สุด
4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติในเรื่องนั้น มาก
3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติในเรื่องนั้น ปานกลาง
2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติในเรื่องนั้น น้อย
1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติในเรื่องนั้น น้อยที่สุด

ข้อ ที่	รายการดำเนินการ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การควบคุมคุณภาพการศึกษา						
5.	โรงเรียนดำเนินการจัดทำมาตรฐานโรงเรียน						8 ☐
6.	ผู้บริหารให้ความสำคัญและสนับสนุนการจัดทำมาตรฐาน						9 ☐
7.	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานโรงเรียน						10 ☐
8.	หน่วยงานระดับจังหวัด/อำเภอจัดอบรมครูเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานโรงเรียน						11 ☐
9.	บุคลากรในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามมาตรฐานการเรียนการสอน						12 ☐
10.	โรงเรียนจัดทำเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียนเผยแพร่ให้บุคลากรได้รับทราบข้อมูล						13 ☐
11.	โรงเรียนมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน						14 ☐
12.	โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานที่ชัดเจน						15 ☐
13.	โรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร่วมกันพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอยู่เสมอ						16 ☐
14.	โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน)						17 ☐
15.	โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี						18 ☐
16.	โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน						19 ☐
17.	โรงเรียนมีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของหมวด / ฝ่าย / งาน						20 ☐
18.	โรงเรียนมีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากร						21 ☐
19.	โรงเรียนมีสื่อเสริมประสบการณ์การเรียนการสอนเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน						22 ☐
20.	ครูจัดทำแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น						23 ☐

ข้อ ที่	รายการดำเนินการ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
21.	ครูจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิดปฏิบัติจริง ประเมินและปรับปรุงตนเอง						24 ☐
22.	ครูจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง						25 ☐
23.	ครูจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม						26 ☐
24.	ครูจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงกับสภาพชุมชน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม						27 ☐
25.	ครูและผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่ดี และฝึกฝนตนเองจนเป็นนิสัย						28 ☐
26.	โรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้อย่างมีความสุข						29 ☐
27.	ครูจัดการเรียนการสอนโดยเสริมจุดเด่นและแก้ไขจุดด้อยของ นักเรียนเป็นรายบุคคล						30 ☐
28.	ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อที่หลากหลาย						31 ☐
29.	ครูประเมินนักเรียนครบทุกด้านอย่างต่อเนื่อง						32 ☐
30.	โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน เพื่อจัดแหล่งเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตาม ศักยภาพ						33 ☐
31.	ครูมีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน						34 ☐
32.	โรงเรียนมีการจัดแหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียน สามารถเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอ						35 ☐

ข้อ ที่	รายการดำเนินการ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน						
33.	โรงเรียนใช้แผนและดำเนินการตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ						36 ☐
34.	โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองและพัฒนางาน						37 ☐
35.	โรงเรียนมีการจัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและ ประโยชน์ตอบแทนให้บุคลากรในโรงเรียนอย่างเพียงพอ						38 ☐
36.	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมทางวิชาการ การแนะแนว การ บริการสุขภาพ และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ						39 ☐
37.	โรงเรียนและกรรมการ โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาโรงเรียน						40 ☐
38.	โรงเรียนมีกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นเป็น ประจำ						41 ☐
39.	โรงเรียนมีการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพภายในโรงเรียน โดยใช้วิธีการประเมินตนเอง						42 ☐
40.	โรงเรียนดำเนินการรายงานความก้าวหน้าของการพัฒนาโรง เรียนสู่มาตรฐานเป็นประจำ						43 ☐
41.	บุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง						44 ☐
42.	โรงเรียนนำผลการประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุง โรงเรียนเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานเป็นประจำ						45 ☐
43.	โรงเรียนจัดการนิเทศภายในเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาสู่ มาตรฐานในทุก ๆ ด้าน						46 ☐
44.	โรงเรียนได้รับความร่วมมือ ความช่วยเหลือและคำแนะนำจาก ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน เป็นประจำ						47 ☐
45.	โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อใช้ในการพัฒนาและ ปรับปรุงคุณภาพอย่างเพียงพอ						48 ☐

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความที่ระบุถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษา และกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ระดับปัญหาและอุปสรรคของแต่ละรายการให้ตรงกับสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด โดยแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับปัญหาและอุปสรรคในเรื่องนั้น มากที่สุด
 4 หมายถึง ระดับปัญหาและอุปสรรคในเรื่องนั้น มาก
 3 หมายถึง ระดับปัญหาและอุปสรรคในเรื่องนั้น ปานกลาง
 2 หมายถึง ระดับปัญหาและอุปสรรคในเรื่องนั้น น้อย
 1 หมายถึง ระดับปัญหาและอุปสรรคในเรื่องนั้น น้อยที่สุด

ข้อ ที่	รายการปัญหา/อุปสรรค	ระดับปัญหา/อุปสรรค					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การควบคุมคุณภาพการศึกษา						
46.	การจัดทำมาตรฐานโรงเรียน						49 ☐
47.	การสนับสนุนการจัดทำมาตรฐานของผู้บริหาร						50 ☐
48.	การแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานโรงเรียน						51 ☐
49.	การจัดอบรมครูเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานโรงเรียนของหน่วยงานระดับจังหวัด/อำเภอ						52 ☐
50.	การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการเรียนการสอนของบุคลากรในโรงเรียน						53 ☐
51.	การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียนเผยแพร่ให้บุคลากรได้รับทราบข้อมูล						54 ☐
52.	การจัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน						55 ☐
53.	การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน						56 ☐
54.	ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน						57 ☐
55.	การจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน)						58 ☐
56.	การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี						59 ☐

ข้อ ที่	รายการปัญหา/อุปสรรค	ระดับปัญหา/อุปสรรค					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
57.	การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของโรงเรียน						60 ☐
58.	การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของหมวด / ฝ่าย / งาน						61 ☐
59.	การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากร						62 ☐
60.	การจัดสื่อเสริมประสบการณ์การเรียนรู้การสอนเพื่อเข้าสู่ มาตรฐานของโรงเรียน						63 ☐
61.	การจัดทำแผนการเรียนการสอนของครู						64 ☐
62.	การจัดเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิดปฏิบัติจริงประเมิน และปรับปรุงตนเอง						65 ☐
63.	การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ของครู						66 ☐
64.	การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน						67 ☐
65.	การจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงกับสภาพชุมชน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม						68 ☐
66.	การจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่ดี และฝึกฝนตนเอง						69 ☐
67.	การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ อย่างมีความสุข						70 ☐
68.	การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อที่หลากหลาย						71 ☐
69.	การประเมินนักเรียนครบทุกด้าน						72 ☐
70.	การประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และ บุคคลในชุมชน เพื่อจัดแหล่งเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตาม ศักยภาพ						73 ☐
71.	การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนของครู						74 ☐
72.	การจัดแหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน						75 ☐

ข้อ ที่	รายการปัญหา/อุปสรรค	ระดับปัญหา/อุปสรรค					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงโรงเรียน						
73.	การดำเนินการตามแผนของโรงเรียน						76 ☐
74.	การจัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนให้บุคลากรในโรงเรียน						78 ☐
75.	การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การแนะแนว การบริการสุขภาพ และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ						79 ☐
76.	การประสานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนระหว่างโรงเรียนและกรรมการโรงเรียน						80 ☐
77.	การจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่น						81 ☐
78.	การดำเนินการตรวจสอบคุณภาพภายในโรงเรียน โดยการประเมินตนเอง						82 ☐
79.	การรายงานความก้าวหน้าของการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน						83 ☐
80.	ความร่วมมือของบุคลากรในการปรับปรุงและพัฒนางาน						84 ☐
81.	การนำผลการประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุงโรงเรียน						85 ☐
82.	การนิเทศภายในเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาสู่มาตรฐาน						86 ☐
83.	ความร่วมมือ ความช่วยเหลือและคำแนะนำจากผู้ปกครองและชุมชน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน						87 ☐
84.	การจัดสรรงบประมาณ เพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ						88 ☐

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพในโรงเรียน
ประถมศึกษา ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีดังต่อไปนี้

- 1.1
- 1.2
- 1.3
- 1.4
- 1.5

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน มีดังต่อไปนี้

- 2.1
- 2.2
- 2.3
- 2.4
- 2.5

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- 3.1
- 3.2
- 3.3
- 3.4
- 3.5

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ก

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1) มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพและมีความสุข

2) มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ เน้นในด้านกระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3) มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่ และชุมชน

รายการมาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านคุณภาพนักเรียน

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนมีความรู้พื้นฐานตามระดับการศึกษา

ตัวบ่งชี้ ความรู้พื้นฐานตามหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาและความสามารถทางคณิตศาสตร์

ตัวบ่งชี้ 1 ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ตัวบ่งชี้ 2 ความสามารถทางคณิตศาสตร์

มาตรฐานที่ 3 นักเรียนมีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา

ตัวบ่งชี้ ความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา

มาตรฐานที่ 4 นักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้และมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ตัวบ่งชี้ 1 ความสามารถในการแสวงหาความรู้

ตัวบ่งชี้ 2 นิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน

มาตรฐานที่ 5 นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน/งานอาชีพ

และสามารถใช้เทคโนโลยีในการดำรงชีวิต

ตัวบ่งชี้ 1 ความสามารถในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน/งานอาชีพ

ตัวบ่งชี้ 2 ความสามารถใช้เทคโนโลยีในการดำรงชีวิต

มาตรฐานที่ 6 นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย

ตัวบ่งชี้ 1 การเคารพสิทธิส่วนบุคคล ส่วนรวมและกฎระเบียบของสังคม

ตัวบ่งชี้ 2 ความร่วมมือร่วมใจประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม

ตัวบ่งชี้ 3 การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาร่วมกัน

- มาตรฐานที่ 7 นักเรียนมีสุขภาพสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
- ตัวบ่งชี้ 1 การมีน้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐานเด็กไทย
- ตัวบ่งชี้ 2 การมีสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย
- ตัวบ่งชี้ 3 การมีสุขภาพจิตดี
- มาตรฐานที่ 8 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข
- ตัวบ่งชี้ 1 ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือและตอบแทนคุณ
- ตัวบ่งชี้ 2 ความซื่อตรงต่อหน้าที่และความถูกต้อง
- ตัวบ่งชี้ 3 การใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างประหยัดและคุ้มค่า
- ตัวบ่งชี้ 4 การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบด้วยความมุ่งมั่น รอบคอบและถูกต้อง
- มาตรฐานที่ 9 นักเรียนเห็นคุณค่าอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปวัฒนธรรมและภูมิใจในความเป็นไทย
- ตัวบ่งชี้ 1 การเห็นคุณค่าอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม
- ตัวบ่งชี้ 2 ความภูมิใจในความเป็นไทย

รายการมาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านการเรียนการสอน

- มาตรฐานที่ 1/ตัวบ่งชี้ วางแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น
- มาตรฐานที่ 2/ตัวบ่งชี้ จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติจริง ประเมินและปรับปรุงตนเอง
- มาตรฐานที่ 3/ตัวบ่งชี้ จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- มาตรฐานที่ 4/ตัวบ่งชี้ จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม
- มาตรฐานที่ 5/ตัวบ่งชี้ จัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงกับสภาพชุมชน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- มาตรฐานที่ 6/ตัวบ่งชี้ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่ดีและฝึกฝนตนเองจนเป็นนิสัย
- มาตรฐานที่ 7/ตัวบ่งชี้ จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จ
- มาตรฐานที่ 8/ตัวบ่งชี้ จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถ และความถนัดได้ตามศักยภาพ โดยเสริมจุดเด่นและแก้ไขจุดด้อยนักเรียน เป็นรายบุคคล
- มาตรฐานที่ 9/ตัวบ่งชี้ จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่ออย่างหลากหลาย ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
- มาตรฐานที่ 10/ตัวบ่งชี้ ประเมินนักเรียนครบทุกด้านอย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม

รายการมาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านการบริหาร

- มาตรฐานที่ 1 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้ครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการ และทันต่อการใช้งาน
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 แผนของโรงเรียนเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับ สภาพโรงเรียน เป้าหมายชัดเจนและมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดระบบงานชัดเจน คล่องตัวในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานตรงตาม ความรู้ความสามารถ ส่งเสริมบุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
- ตัวบ่งชี้ที่ 4 ควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศให้การดำเนินงานบรรลุตามแผน
- มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา
- ตัวบ่งชี้ 1 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง
- ตัวบ่งชี้ 2 จัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและประโยชน์ตอบแทนในการ ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม เป็นธรรม
- มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
- ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดกิจกรรมทางวิชาการ บริการแนะแนว บริการสุขภาพอนามัยโภชนาการ และกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและเหมาะสม
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดแหล่งความรู้ สื่อและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนการสอน
- ตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้
- มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 1 ดำเนินการเพื่อประสานความร่วมมือกับกรรมการ โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานอื่นในการพัฒนาโรงเรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนได้รวดเร็ว ทันเหตุการณ์และต่อเนื่อง
- มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ
- ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 นำผลการประเมินไปใช้นิเทศและการพัฒนางานอยู่เสมอ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ฉันทิชย์ ศรีทอง เกิดวันที่ 8 ธันวาคม 2500

สถานที่เกิด ตำบล บ้านหอย อำเภอ ประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 1/1 หมู่ 15 แขวง บางพรหม เขตคลองจั่น

กรุงเทพมหานคร

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสนามนอก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1 สำนักงาน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ.2517 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวิธาภิเษก
 พ.ศ.2519 ป.กศ.ต้น วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 พ.ศ.2521 ป.กศ.สูง วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 พ.ศ.2525 กบ. วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประวัติการรับราชการ

- พ.ศ.2520 ครูจัตวา ระดับ 1 โรงเรียนประชารัฐบำรุง
 อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี
 พ.ศ.2529 ครูใหญ่ ระดับ 3 โรงเรียนลี้มกุลวัฒนา
 อ.ไทรน้อย จ.นนทบุรี
 พ.ศ.2532 อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนวัดบางบัวทอง
 อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี
 พ.ศ.2539 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดสนามนอก
 อ.บางกรวย จ.นนทบุรี
 พ.ศ.2546 ผู้อำนวยการโรงเรียนวันสนามนอก
 อ.บางกรวย จ.นนทบุรี